

Šiame numery

- Kryžių kalnas išėivijoje.
- Marijonų vienuolijos jubiliejus.
- Pabaltijo drama akademikų forume.
- Prano Gailiaus Milašius.
- Apie Jankutės knygą.
- Daržio parodos paraštėje.
- Visvydas atsako Trumpai.
- Ar technologas yra kūrėjas?
- Pokolbis su Algiu Rukšėnu.
- Su lituanistikos studentais.

Kertinė paraštė

O kodėl neatkurti Kryžių kalno išėivijoje?

Kiek Amerikoje turime lietuviškų kryžių? Per dvidešimt metų juos statė ir statė mūsų vienuolynai, parapijos, organizacijos, jaunimo stovyklos ir didesnes sodybas turintieji lietuviai. Bet, kiek buvo galima suskaičiuoti, tokių kryžių pastatyta ne ką daugiau kaip dvidešimt. Tai vis dėlto nedaug, turint galvoj amžiais tautoje susiklosčiusią jų statymo tradiciją ir šiandieninę jų sunaikinimo grėsmę okupuotoje Lietuvoje.

O reikėjo manyti, kad žmonės, išsigelbėję, anot giesmės, "nuo priešiško baisaus", išvengę karo pavojų, atvykę, lyg į namus, į lietuviškas parapijas, gyvendami laisvėje, sočiuose metuose atsimins anksčiau darytus pažadus. Tikrai, iš pradžią daug kas troško statyti kryžius, bet nepastatė...

Tam yra keletas rimtų pasiteisinimų. Pavyzdžiui, Amerikoj tur būt, niekur į kopus neišleidžiama medinių lietuviškų kryžių, o miestuose visai netinka bet kokį kryžių statyti prie šaligatvio. Taipgi net ir didesnes sodybas turintiems puošnius kryžius yra nelengvai pastatomas, nes jo padirbimas vis dėlto gana brangiai kaštuoja.

Tuo tarpu karo sunaikintoje, išdraskytoje, budelio kulki išreintoj Lietuvoje kryžiai buvo ir yra statomi visą laiką. Pokario metais garsūs Kryžių kalnas Jurgaičiuose pasidarė net per mažas šimtams naujų kryžių, kuriuos lietuviai nešė ir vežė kone iš kiekvieno kaimo. Okupantai šito jau buvo per daug. Visi šimtai kryžių kalne buvo viena nakčia išgrauti, sudeginti ar kitaip sunaikinti. Ir jeigu lietuvių tauta neužmiršo ir neužmirš Priešpriešinio kaimo žudynių, tai ji neužmirš ir šių barbariškesnių kryžių žudynių. Ir išėivijoje neturėtume to pamiršti.

Kai mus pasiekė žinia apie Jurgaičių kalno sunaikinimą, gal ne vienas čia pagalvojo, kad reikėtų tokį kalną atkurti čia, laisvajame pasaulyje. Bet neteko girdėti, kad kas nors, pavyzdžiui, jaunimo stovyklavietėje, būtų kryžiais

apstatęs Naujųjų Jurgaičių kalną. Kada įstengėme puošnias ir vertingas koplyčias įrengti net pasaulinio garso bažnyčiose, tai kodėl negalėtume, tegu ir po svertimu dangum, atkurti lietuviškojo Kryžių kalno?

Sakysim, toje pačioje Dainavos stovyklavietėje, gražioje Spyglio paežerėje, pro bekylantį pušynėlį prasikiša aukštoka, bet plikas kalnas, nuo kurio vakarais stovyklautojai ir svečiai mėgsta pasigrožėti žavingais saulėleidžiais. Ir kaip būtų gražu, jeigu plikoje šios kalvos viršūnėje išaugtų visas lietuviškų kryžių miškas. Kryžius čia galėtų savo vardu pastatyti tėvai, kurių vaikai metai po metų Dainavoje stovyklavo ir brendo lietuviškai ateičiai. Pagaliau ir jaunieji stovyklautojai, po eilės metų, užaugę ir savas šeimas sukūrę, atsimindami čia stovyklavimo dienas, galėtų tame paežerės kalne pastatyti savo lietuviškąjį kryžių, kuris juos čia trauktų vėl nuolat apsilankyti ir pastatyti kryžiuje lyg ir vėl atrastai savo jaunystės pėdsakus. Pagaliau toks Kryžių kalnas ir šiame krašte virstų jau tiesiog turistine atrakcija ne vien tik lietuviams. Toks kalnas, ir tyledamas, daug kam kalbėtų apie kenčiančią, bet gyvą Lietuvą, apie kryžių žudynes tėvynėje.

Nors ir keičiasi laikai, ir, toli nuo tėvynės gyvenant, pamažu silpsta senosios tradicijos, tačiau meilė lietuviškam kryžiui, kaip religinės nuotaikos įkūnijimui, tikėjimo simboliui ir tautinio meno paminklui, vis dar yra stipri. Daug kur lietuvių namuose galima rasti mažą, dailų kryžiuką, o ir visokios parodos — parodėlės niekur be tokių kryžiukų neapsieina. Taip pat jais apdovanojami ne tik savieji veikėjai ir geradarai, bet ir mums palankūs sveitimaučiai.

Vis dėlto tokie maži kryžių modeliai atrodo per menki. Savuose namuose, o labiausiai susirinkimų salėse ar parodose, jie beveik dingsta tarp daugelio ki-

(Nukelta | 2 psl.)

Trys šimtai metų Marijonų vienuolijai

KUN. VYT. BAGDANAČIUS, MIC

1673 m. rugsėjo 30 d. buvęs pijorų vienuolis kun. Stanislovas Papčinskis atvyko į Korabievo mišką, kur gyveno keli atsiskyrėliai, pradėti su jais vienuolinio gyvenimo. Jie buvo pasikvietę kun. Papčinskį būti jų kapelionu. Tai buvo pradžia Marijonų vienuolijos, kuriai dabar sukanka 300 metų. Tiesa, iš šios pradžios nedaug kas išliko. Vyskupas įsakė šiam sambūriui labai griežtas gyvenimo taisykles, kurių, buvę karaliai, dabar atsiskyrėliai, nebuvo linkę laikytis. Jie išsiskirstė. Pasiliko tik vienas kun. Papčinskis. Prie jo ilgainiui prisijungė vienas kitas kunigas ar pasaulietis, tuo būdu sudarydami Marijonų vienuolijos pradžią.

Tėvo Papčinskio praeitis

Kun. Stanislovas Papčinskis buvo išgyvenęs didelių kovų ir sukrėtimų Pijorų vienuolijoje. Jis buvo gimęs 1631 metais gegužės 18 d. Podguriaus kaime, netoli Sandečo miestelio, Krokuvos vyskupijoje. Pamaldus ir mokslo ištroškęs Karpatų apylinkių jaunuolis įstojo Pijorų vienuolijon 1654 metais. Ši vienuolija buvo įsteigta 1617 m. mokyti neturtinių žmonių vaikams. Jos steigėjas buvo Juozapas Kalesancijus, vėliau paskelbtas šventuoju. Šios organizacijos pastangų garsui pasiekus Lenkiją ir Lietuvą, 1639 m. valstybės vicekanclerio raštu iš Vilniaus ji buvo pakviesta Lietuvon ir Lenkijon.

Tarp 1661 ir 1671 m. matome Papčinskį, mokytojuojantį Varšuvoje. Jis čia garsėja pamokslais ir plačiu dėmesiu įvairiems Bažnyčios gyvenimo reikalams. Tuo tarpu Pijorų vienuolijos prigimtis keitėsi. Iš ordino ji pasidarė organizacija be įžadu, tačiau labai išaugo. Vienu laiku Šv. Sostas pijorus buvo net uždaręs dėl įvairių nesantaikų šios vienuolijos viduje ir dėl jų daromos konkurencijos senesnėms mokykloms. 1656 m. pijorai vėl grįžo prie įžadu organizacijos. Stanislovas Papčinskis išaugo natūraliu jaunuju pijorų vadu, sueidamas konfliktan su vienuolijos vadovybe. Konfliktui priežasčių, matyt, buvo keletas. Vieną iš jų mini kun. J. Vaišnora, sakydamas, kad vienuolijos "vyresnieji buvo svetimtaučiai, nemokėjo vietos kalbos ir dėl to negalėjo tinkamai eiti savo pareigų" (Tiesos Kelias 1934 m. 262 psl.). Papčinskis išrenkamas vienuolijos kapitulon, o ten išrenkamas vienu iš trijų kandidatų į provincijolus. Tačiau provincijolu buvo paskirtas kitas. Tarp naujo provincijolo ir Papčinskio užvirė ilgai užtrukusi kova. Papčinskis buvo apkaltintas netvarkos kėlimu vienuolijoje ir pasivystas Romon pasiteisinti. Ten Papčinskiui buvo patarta apsigyventi Vengrijoje. Neužtrukęs ten ilgai, jis vėl grįžo Lenkijon. Prasidėjusi įtakos kova tęsėsi toliau. Jon įsijungė ne tik vienuolijos nariai, bet ir politiniai veiksniai. Tėvas Vaclovas, provincijolas, buvo geležinės rankos žmogus. Jis išsiuntė kun. Stanislovą iš Varšuvos į

Podolincę ir ten uždarė jį vienuolyno kalėjime. Būdamas šioje sunkioje būklėje, jis pradėjo galvoti apie naujos vienuolijos steigimą. Įsikišus Krokuvos vyskupui, jis iš kalėjimo buvo paleistas, bet su sąlyga, kad išvyktų Vengrijon. Byla atsidūrė Šv. Soste. Iš Romos atvykęs vizitatorius tyrė susipainiojusią būklę. Nebuvo rasta kitos išeities, kaip pasiūlyti kun. Papčinskiui pasitraukti iš pijorų. Jam su tuo sutikus, 1670 m. gruodžio 10 d. jis iš pijorų išėjo.

Naujos vienuolijos pradžia

Išėjęs iš pijorų kun. Stanislovas, nors turėjo įvairių pasiūlymų dirbti pastoracijos darbą ir ramiai praleisti savo gyvenimą, tačiau jis vis nerimo, galvodamas apie vienuolijos organizavimą. Polocko vyskupas jį kvietė būti jo asmeniniu sekretorium. Vienuolinis gyvenimas jam buvo karštingai. Tačiau tais laikais vienuolijos steigimas buvo labai sunkus uždavinys. Viena, kad tai buvo neseniai po Liuterinės reformos, kuri buvo nuteikusi visuomenę prieš vienuolijas, o antara — Bažnyčioje galiojo Laterano visuotinio susirinkimo nutarimas, draudžias steigti naujas vienuolijas. Tam draudimui tebesant galioje, vyskupai nedavė Papčinskiui leidimo pradėti organizuoti vienuoliją. Tačiau, kai Korabievo atsiskyrėliai vyskupo buvo priversti susirasti sau kapelioną, Papčinskis toje progoje išvėlgė galimybę įgyvendinti savo viltį. Atsiskyrėlių tarpe yra minimas vienas lietuvis Simanas, karys, kuris buvęs turtingas. Miško nuosavybė šie spontaniški atsiskyrėliai buvo gavę iš karaliaus. Kai atsiskyrėliams organizuotos vienuolijos gyvenimas pasirodė nepriimtinas, kun. Stanislovas vėl pasiliko vienas. Tačiau ilgainiui prie jo prisijungė vienas kitas kunigas ar pasaulietis. Miško nuosavybė po ilgų bylų perėjo Papčinskio ir jo naujų draugų nuosavybėn. Tokiu būdu prasidėjo normalus vienuolinis gyvenimas. Plintant jo garsui, viena turtinga ponija, Papčinskiui vadovaujant, suorganizavo moterų vienuoliją Poznanės vyskupijoje. Ton vyskupijon persikėlė ir marijonų veikla. Marijonų vienuolija buvo tik vyskupo valdžiai priklausanti organizacija. Formalus jos įsteigimo aktas 1677 m. buvo aprobuotas Respublikos seimo ir patvirtintas karaliaus Sobieskio. Tačiau Šv. Sosto pripažinimo ji neturėjo.

Kol Poznanės vyskupu buvo Vierzbovskis, tol viskas buvo gerai. Tačiau jo ipėdinis, nebuvo palankaus vienuolinio gyvenimo plitimui ir marijonams įsakė išsiskirstyti, tai reiškia — vienuoliją uždarė.

Papčinskis, matydamas, kad be Šv. Sosto patvirtinimo jo organizacija neturi egzistencinio pagrindo, ryžosi kreiptis į Romą. Jis pats pėčias iškeliavo Romon 1690 m. Atvykęs Romon, patyrė, kad popiežius buvo miręs, o naujas neišrinktas. Nelaimėdamas

Daumantas Čibas

Sieninis lietuviškasis kryžius

nieko Romos kūrijoje, gavo iš pijorų generolo rašta, kuriuo leidžiama marijonams naudotis pijorų privilegijomis. Romoje Papčinskis susirgo. Tačiau laimingai, jei ne stebuklingai, sugrįžo namo. Tuo laiku tarp ir Poznanės vyskupas pakeitė savo nuomonę apie Papčinskį. Mat, buvo gavęs jo parašytą knygą "Mistinė Dievo šventovė". Jis leido marijonams tęsti bendrą gyvenimą.

Tuo tarpu naujas popiežius buvo išrinktas. Jis tapo buvęs nuncijus Lenkijoje Pignatelli, kurio nuodėmklausiu buvo buvęs Papčinskis. (Galima prisiminti, kad marijonų atnaujintojas ark. Matulaitis buvo buvęs Vilniuje Achilles Ratti nuodėmklausiu, kuris vėliau buvo išrinktas popiežium Pijum XI).

Papčinskis savo vienuolijai vadovauti pasirinko Šv. Augustino regula, savaip ją pertvarkęs. Jis pasiuntė Romon kun. Joachimą

Kazlauską prašyti jį patvirtinimo. Tačiau ar jam nepasisekė įrodyti šios regulos tapatumo su Šv. Augustino regula, ar dėl kitų priežasčių, šiai regulai patvirtinimo nebuvo galima gauti.

Išeitis buvo rasta vienoje seniau patvirtintoje reguloje, kuri buvo afilijuota Pranciškonų ordinui. Šv. Joana de Valois, Liudviko XI dukterė, divorsuota Liudviko XII žmona, sakoma, esanti šios regulos autorė. Ji buvo įsteigusi moterų vienuoliją, kurios narės buvo pasiryžusios sekti Mergelės Marijos dorybėmis. Ši regula vadina Šv. Dešimties Mergelės Marijos Dorybių regula. Su šia regula buvo Šv. Sosto užtvirtinta marijonų kongregacija. Papčinskis šiuo sprendimu nebuvo patenkintas, matyt, turėdamas platesnius savo vienuolijai uždavinius. Tačiau kitos išeities jam nebuvo. Marijonai šią regulą formaliai priėmė 1701 metais. Su šia regula mari-

jonai pasidarė iškilmingu įžadu ordinu ir tokiu išbuvo iki arkiv. Jurgio Matulaičio ir vysk. P. Pr. Būčio reformos.

Papčinskis mirė 1701 m. rugsėjo 17 d. Tai buvo giliai tikintis ir tvirtos bei pastovios veikimo krypties žmogus. Buvo uolus pamokslininkas, pasižymėjęs gera iškalba. Į misijas eidavo pėčias, kad pasiruostų pamokslams. Tuoj po jo mirties, prašant Lietuvos ir Lenkijos seimui, kuris buvo susirinkęs išrinkti karaliumi Stanislovą Augustą, pradėta ir Papčinskio beatifikacijos byla. Deja, iki šios dienos ji nėra baigta.

Tolesnė Marijonų vienuolijos istorija XVIII ir XIX šimtmečiuose taip pat gana nuotykinga. Tačiau tai jau būtų atskira tema.

Vertinančios pastabos

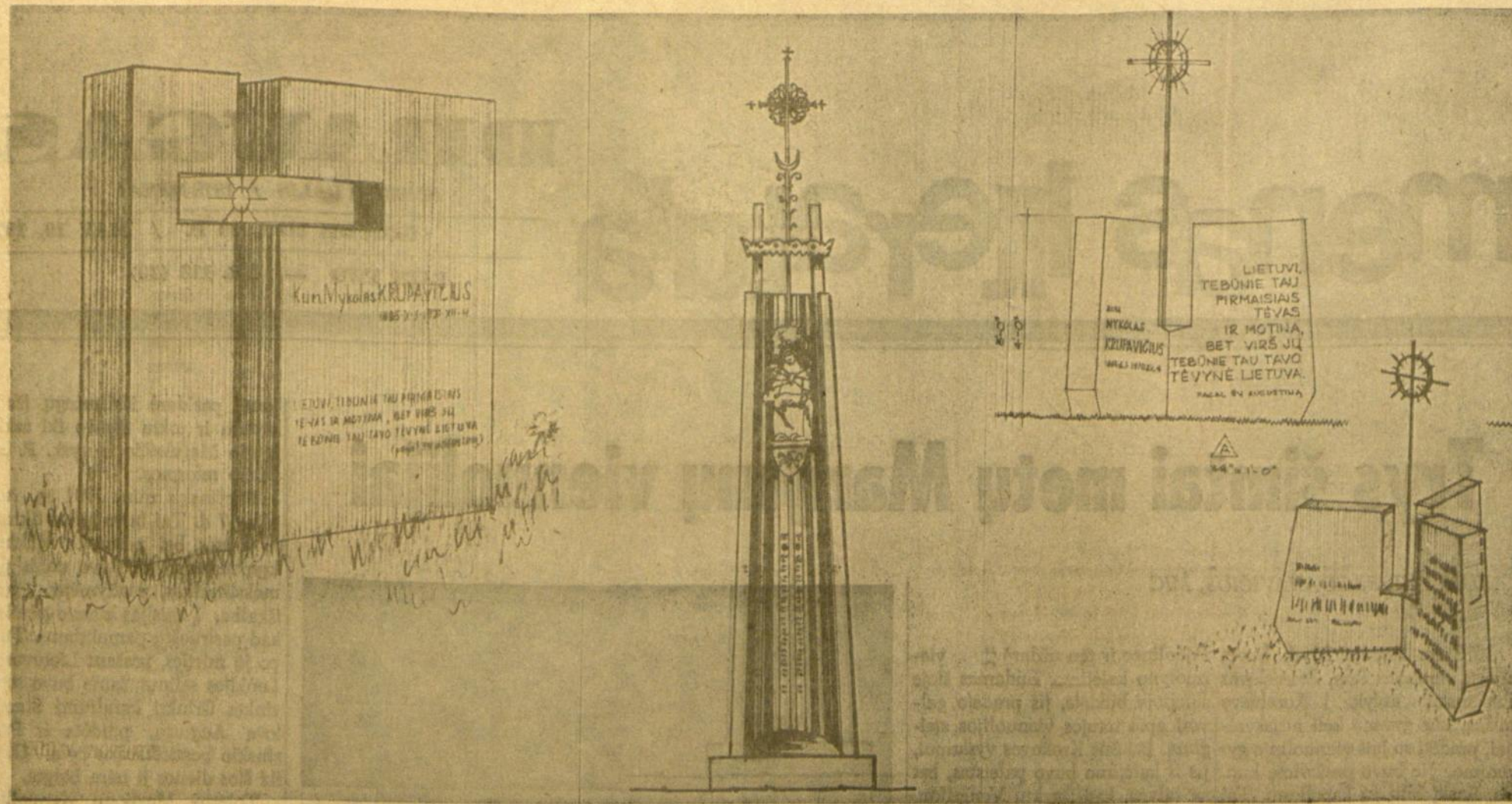
Jeigu mes norime teisingai suprasti šiuos 17 šimtmečio žmonių elgesius, mes turime kiek galima giliau įeiti į to šimtmečio visuomenės dvasią. Protestantizmo sukelta vienuolinio gyvenimo kritika atsiliepė savaip ir katalikų Bažnyčios gyvenime. Čia ne kartą buvo persistengta, besirūpinant vieni kitų tobulinimu, pasireiškusiu aukštų reikalavimų gyvenimui, kaip institucija, yra pastebimas ne tik liberalioje visuomenėje, bet ir Bažnyčios organuose. Atkreipus į tai dėmesį, darosi suprantamesni tie nuotyki, kuriuos teko išgyventi kun. Papčinskiui.

Kovas, kurias Papčinskis vis vedė su pijorais pradžioje, tenka iš dalies priskirti kultūriniam ginčams. Mat, tai buvo Comenijaus, didaktikos mokslo pradininko laikai, kuris išėjo su šūkiu, kad pradžios mokslas turi būti einamas ne lotynų, bet gimtąja kalba (Comenijus-Komenskis, čekų pedagogas, mirė 1670 m.). Tai galėjo paskatinti Papčinskį reikalauti vadovybės, mokačios vietinė kalbą ir pijorams. Tolimesnes jo kovas jau su vietinės kilmės provincijolu tuo negalima būtų aiškinti. Kokia tikroji tų kovų priežastis, sunku atspėti. Papčinskis savo testamente tai priskiria neapykantai. Kiti šių kovų priežasties ieško Papčinskio šamokslė. Tačiau tiek neapykantai, tiek šamokslams paprastai reikia gilesnių priežasčių, kurios tas jėgas pažadintų veiklai. Ir tam reikia kokio idėjinio ar kultūrinio pagrindo.

Kai norime susidaryti vaizdą apie Papčinskio asmenybę, pats ryškūs jos bruožas pasirodo jo sugebėjime tvirtumą jungti su lankstumu. Papčinskis nėra užsikirtėlis. Jis ir savo įžadų atsisako ir iš vienuolijos išėina, kai protiną sąžinę sako, kad šia kryptimi kelio toliau nėra. Bet kartu jis neatsisako savo įžado ta prasme, kad imasi sunkių darbų, norėdamas įgyvendinti tai, ką yra pažadėjęs.

Šiuo atžvilgiu i jį vidiniai yra panašūs jo vienuolijos išgelbėtojas iš mirties arkiv. Jurgis Matulaitis. Jo dvasiniuose pamokymuose taip pat labai yra ryškūs šis derinys: būti tvirtu įsitikinimuose, bet visiškai lanksčiu ir ašvū pasirenkant formas, kurių reikalauja istorinės aplinkybės. Taip pat entuziazmas telkti vienuolinę bendruomenę pas Papčinskį ir Matulaitį yra labai panašūs. Juos abu i šį entu-

(Nukelta | 2 psl.)

Prel. Mykolo Krupavičiaus antkapinio paminklo projektai. Skelbtąjį konkursą laimėjo: pirmąją premiją — Rimas ir Jonas Mulokai (vidurinis piešinys), antrąją premiją — Narimantas Statkus (piešinys pirmas iš dešinės) ir trečiąją premiją — Audronė Statkus (piešinys pirmas iš kairės) Nuotr. V. Noreikos

Pabaltijo drama JAV akademikų forume

Balandžio pradžioje pabaltiečiai išsikovojo dar vieną prietilį JAV akademinėje teritorijoje. Po ilgoko "partizaninio karo", orioji "Modern Language Association" pagaliau buvo įtikinta ne tik kad Pabaltijo literatūros egzistuoja, bet kad jos yra pakankamai svarios ir nusipelnė atskiros nišos MLA suvažiavimuose. Ir taip balandžio 6 d. Bostono Parker House viešbutyje "Baltic Literature" tapo įsprausa į "Slavic ir Scandinavian (sic!)" literatūrų paskaitų ciklą.

Už šią pergalę, nors ir po slėvų ir "skandinavų" iškaba, didžiausi nuopelnai priklauso simpatinga estų kritikai ir poetui Mardi Valgemi. Jis kovėsi dviem frontais, nuolatiniu bombardavimu pakirsdamas MLA vadovų skeptiškumą ir apeliacijomis į baltišką patriotizmą suburdamas bendradarbius. Jo pastangoms padėjo faktas, kad jis ne vien "parapijinis" estų kritikas, bet ir Amerikos dramos žinovas, neseniai išėjusios knygos apie JAV ekspresionistinę dramą autorius. Jisai ir pirminkavo baltų skyriui, šį kartą svarsčiusiam dramos klausimus.

Savo paskaitoje "Latvių drama: tarp judesio ir sąjūdžio" latvių kritikas Juris Silenieks, Carnegie Mellon universiteto Pittsburghe profesorius, žiūrėjo pragiedrulių latvių scenoje. Po pastarųjų metų "draminės stagnacijos ir estetinio sterilumo" pačioje Latvijoje ir išeivijoje esą galima žiūrėti judėjimą. Latvijoje, šalia nuolatinės standartiniai amatninkiškos gamybos, maišančios socialistinio realizmo turinį su buržuazinio realizmo forma, pasirodo ir bandymų keisti temas ir nedraus eksperimentavimo su skirtingomis teatrinėmis formomis. Išeivijoje pasirodė viltingų bandymų kurti dokumentinę dramą ir lengvą farsą su gilumine poetekte. Nors, pasak Silenieko, dar per anksti pranašauti sąjūdį, bet latvių drama jau nebestovi vietoje.

Estų paskaitininkas Andres Juerado (City University of New York) tyrinėjo "tiesos" ir "teisybės" temas Estijos teatre. Šios temos itin ryškios jaunosios kartos dramaturguose, kurie nuo 1966-ųjų metų pradėjo

atnaujinti estų dramą "po praigaištingosios pokarinės socialistinio realizmo nakties ir jo stalinistinėje ir vėlesnėje, ne tiek aršioje, bet nemažiau nuobodžioje formoje". Nesenas šios "atnaujintojų" grupės kūrybos pavyzdys yra psichiatro Vaino Vaihingo drama "Suvekol" (Vasaros mokykla), drama "tarp natūralizmo ir absurdo teatro". Jos pagrindinė tema, "tiesa" ir "teisybė", pabrėžė

Juerado, Vakaruose baltų tradicinė ir daugeliui net pasenusi, bet sovietiniame kontekste ji tampa sudėtinga ir net pavojinga.

Apie "tautosakos ir dramos sąlytį Lietuvoje" kalbėjo Algirdas Landsbergis (Farleigh Dickinson Univ.). Jis nagrinėjo dvi naujas dramas: Aldonos Liobytės "Kursiuka" ir Kazio Sajos "Klemensas", kaip skirtingus folkloro ir dramos "chemi-

Kun. Stanislovas Papčinskis (1631-1701) Marijonų vienuolijos steigėjas

Trys šimtai metų Marijonų vienuolijai

(Atkelta iš 1 psl.)

ziazmą skatina ne siauri organizaciniai uždaviniai, bet noras statyti Bažnyčią.

Ispūdi daro, stebint Papčinskio gyvenimą, tai, kad visos tos vidinės ir išorinės kliūtys ir kovos jo nepalaužė. Jų dėka bet kas lengvai galėjo pasidaryti nervingu svajotoju ar neurastenišku gyvenimo kritikuotoju, smerkiančiu savo aplinką, savo amžių, pagaliau Bažnyčią ir kaltinančiu patį Dievą. Jo išgyventos bėdos jo nesužlugdė, taip kaip Marijos nesužlugdė Kristaus kryžius. Papčinskis niekada nenuleido rankų, bet visada veikė savo tikslų kryp-

nius junginius". Liobytės dramoje tradicinis pasakinis turinys išreiškiamas su nepaprasta stilistine įvairumu. Po šia "spalvinga anarchija" tačiau slypi vidinė logika ir sandara. Saja manipuliuoja tautosakiniais motyvais skirtingai, apvilkdamas juos paviršinio realizmo, būdingo Rytų Europos absurdistams", metodu. Abiems vaidinimams bendras "lietuviškumo" esmės ieškojimas ir lyrinio elemento dominavimas, atšaukiantis japonų bei indų klasikinę dramą.

Paskaitų tekstai bus išspausdinti "Books Abroad" ir "Journal of Baltic Studies" žurnaluose. Pabaltijo literatūrų skyrių ateitis MLA suvažiavimuose dabar vis dėlto dar kabo ore. Nors leidas jau pralažtas, "naujosios" įtraukti į ateinančių metų dienotvarkę reikia surinkti krūvą pritarančių MLA narių parašų, kas šiuo metu ir daroma. 1974 m. Baltų skyriui pirminkaus Juris Silenieks. Šio skyriaus išlaikymui padėtų ir gausėnis lietuvių apsilankymas. Bostono suvažiavime lietuviams atstovavo vos du asmenys: dr. Girnius su sūniumi...
Scrib.

AUSRININKAS JURGIS MIKŠAS

"Aušros" atsakinguoju redaktoriumi pasirašydavęs Jurgis Mikšas, dr. J. Basanavičiaus talkininkas, mirė 1903 m. gegužės 1 d., taigi šiemet nuo jo mirties sueina 50 metų. Lietuvių bei gairinti jis su kitais buvo išteigęs Birutės draugiją ir buvo jos pirminku. Tėvų padedamas, Tilžėje nupirko lietuvišką raidymu spaustuve, kur buvo spausdinama "Aušra", "Nemuno Sargas". Pats parašė eilę lietuviškų knygelių. Mirė Labguvoje, teturėdamas 41 metus.

GAVO ŽURNALIZMO STIPENDIJĄ

Metodistų bažnyčios jungtinis komitetas suteikė 3.000 dol. stipendiją studijuoti religinį žurnalizmą pranciškonui kun. Mark R. Day, kuris yra buvęs Jungtinių ūkio darbininkų unijos kapelionas ir kuris redagavo laikraštį "Farm Worker". Kun. Day siekia magistro laipsnio Californijos universitete, Los Angeles mieste. Tai pirmas atsitikimas, kad ta metodistų grupė suteikė stipendiją katalikui.

Kertinė parašė

(Atkelta iš 1 psl.)

tų daiktų ir nesudaro reikiamo įspūdžio.

Tai ir ateina mintis, o kodėl nepaieškoti naujos formos lietuviškam kryžiui, kuri geriau riktų dabartinėse miesto sąlygose ir būtų visiems prieinamesnė?

Toks kryžius galėtų būti visai plokščias, kabinamas ant namų sienos, jei norit privatumo, iš kiemo ar sodelio pusės. Jo dydis būtų 1.5—3 metrai (Toks net kambarėje ant sienos tilptų ir niekam neklūtų). Derinant tradicinių didelių kryžių pušenas ir koptylėtes, galima būtų sukurti įvairiausių ir labai gražių naujos išvaizdos kryžių.

Tik reikia, kad prie tos kūrybos, prie projektavimo su meile savo ranką pridėtų mūsų dailininkai, architektai ir meno mėgėjai.

O tokio dekoratyvinio kryžiaus atskirų dalių padirbimas, sudarstymas, nudažymas nėra sunkus dalykas. Darbas — lengvas, medžiagos — nedaug, storka fanera — pigi. Lietuvių akims tokie kryžiai vis tiek — su stovylėm ar be stovylėlių, bus artimi ir mieli.

TARPTAUTINIS SPAUDOS SUVAŽIAVIMAS

Tarptautinis katalikų spaudo sąjungos suvažiavimas yra šaukiamas Madride gegužės 25 - 28 dienomis.

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą
2858 West 63rd Street

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akuterija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, Ill.—599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepta, skambinti: 374-8012.

10 METŲ KAI NEBETURIME JUOZO LEIMONO

Uolus visuomenininkas, ekonomistas dr. Juozas Leimonas yra miręs 1963 m. gegužės 4 d., eidamas 63-čius savų amžiaus metus. Tauraus būdo ir didelio pasišventimo žmogus. Dvaro kalyvio sūnus, istengė gimnaziją eiti Petrapily ir Jekaterinodare, kur buvo karo nublokštas. Grįžęs 1918 m. į Lietuvą, stoji savanoriu kariuomenėn. Ekonomistas ir politinis mokslus studijavo Kauno universitete ir Sveicarijoje, kur Friburge gavo daktaro laipsnį, parašydamas disertaciją apie Lietuvos savivaldybes. Buvo finan-

su ministerijos referentu. Autoritatyvinio tautininkų režimo 6 savaites kalintas Marijampolės kaėjime, vėliau tapo Katalikų veikimo centro direktoriumi. Pirmąjį bolševikmetį kalintas Kauno sunkiųjų darbų kaėjime, bet išlikęs gyvas dirbo kooperacijos srityje. Nuo 1949 m. gyveno Bostone. Ejo įvairias vadovaujančias pareigas ateitininkuose, vėliau pavasarininkuose, kurių vadu buvo išrinktas 1928 m., ir šias pareigas ėjo iki 1940 m. okupacijos. Redagavo Pavasarį, dirbo Ryto redakcijoje. Aktyviai dalyvavo Pasaulio lietuvių bendruomenės kūrime bei kitoje lietuviškoje veikloje.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-šios ir California
Pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6 iki 7:30 val. vakaro
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WA1brook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0583

FOX VALLEY MEDICAL CENTER
800 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet. antrad., penkt., 1-6, treč. ir šešt. tik susitarus.

DR. Ant. Rudoko kabineta pėrmė

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne atliepta, skambinti: MI 3-0001

TEL. — BE 3-5892

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų — rezid. — PProspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto Olymptic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškyrus trečiadieniais, šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Resiliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 69th Street

Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. ir trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUČELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave.

Tel. WA 5-2670, neatlieptus skambinti 471-0226. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 2 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 3 val. popiet iki 7 v. vak. Šeštad. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos

5159 South Damen Ave.

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7607

Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadienis uždaryta.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA

2656 W. 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. Resiliance 5-4410

Rezid. GRovehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak., antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija

Ofisas 2750 W. 71st Street

TEL. — 925-8296

Valandos: 2-5 v. v., penkt. 10-12 ryto ir 2-8 val. vak. Šeštad. 1 iki 4 val. vak. Treč. ir sekmad. uždaryta.

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos

Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. PProspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v., šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2125, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS

2454 West 71st Street

Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-4 ir 6-8, Treč. ir šeštad. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 South Albany Avenue

Val.: pirm., antrad., ketv. 6-8 val. vak., penktad. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLOBAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 So. Pulaski Road

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850

Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Perskaite "Drauga", duokite ji kitiems pasiskaityti.

Prano Gailiaus Milašius

Parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, proga

J. DAINAUSKAS

Paryžiaus lietuvių dailininko Prano (Gailiaus) grafikos darbų parodoje, Jaunimo centre, greta kokių 60-ties įprastinės formos (iškabintų ant sienų) grafikos darbų randame dvi didelio formato knygas, išdėstytas lapais ant stalo, Pranas, meniškai perrašydamas O. V. L. Milašiaus poezijos kelis kūrinus, savitai juos iliustravo. Siene iškabintieji darbai turi ryškesnes, labiau kontrastingas spalvas. Knygų iliustracijos švelnesnės, savo forma surištos su dailininko "rankraščiu".

Šioje parodoje Gailius pateikia 1963-1973 metų kūrinius. Savo grafikos darbus jis vadina "Incabloc", kur "blokais" yra ryškūs rėmai, apjungiantieji įvairius abstraktinius elementus. Tie rėmai, tirštesnių spalvų negu juose "įrėmintieji vaizdai", tarnauja siužeto dinamiškumui išryškinti ir siekia sustiprinti jo ryšius su aplinka. Prancūzų grafikos žurnalas "Nouvelles de l'Estampe Nr. 4/72 m.", apžvalgų skyriuje, aptardamas Prano darbų parodą, surengtą 1972. V. 24 — VI. 24 d Paryžiuje, rašo: "Tasai dailininkas mėgsta visa tai, kas yra gyva, kas juda, keičia savo išvaizdą bei formą... Savo graviūras kartais jis komponuoja į tarytum sienų tapybą (freskas), kartais — it kokias architektūrinės kompozicijas, o kartais kaip kilimų eskizus su labai gyvu, dinamišku formos žaismu, kur dailininko vizija formuojasi tarytum lygiagrečiai matomos tikrovės... Vaizdą jis išgauna juoda — raudona — balta spalvų kontrastais...". Knygų iliustracijos minėtų rėmų neturi.

Labiau sustojame prie tų dviejų Prano iliustruotų knygų, nes tokio pobūdžio kūryba pirmą kartą pasirodo mūsų parodoje.

Pirmoji knyga pavadinta "La Suite Lithuanienne" (Lietuviškoji suite), kur tekstas paimtas iš O. V. L. Milašiaus rašinių apie lietuvių liaudies dainas, iš Andre Silvaire leidyklos 1963 m. išleisto tomo, užvardinto "Contes Lithuanienis de ma Mere l'Oye, suivis de Daines, les Origines de la Nation Lithuanienne". Tame tome yra 26 "dainos", Milašiaus prancūzų kalba poetiškai parašytos. Įžangoje į tą lietuviškų liaudies dainų rinkinį (jis taip pat buvo išleistas atskiru leidiniu; tų dainų savo vertimus į prancūzų kalbą ir ištaisę studiją apie lietuvių liaudies dainas Milašius pirmą kartą buvo paskelbęs 1920 m. Paryžiuje, žurnale "La Revue Baltique") Milašius, trumpai nupasakodamas lietuvių tautosakos svarbą žmonių kultūrai tyrinėti, nurodo, kad 1747 m. Ruhigui "Studijoje apie lietuvių kalbą" pateikus trijų lietuvių liaudies dainų tekstus, vokiečių romantizmo atstovai nepaprastai susidomėjo mūsų folkloru. Po to žymiausi vokiečių poetai Schilleris, Goethe, Lessingas, Herderis ir kiti pradėjo, savitai poetiškai jas apipavidalindami, skelbti lietuvių liaudies dainas. Iš tokių vokiškų vertimų O. V. L. Milašius ir parinko keliasdešimt lietuvių dainų, išversdamas jas į prancūzų kalbą.

Dailininkas Pranas iš minėto Milašiaus raštų tomo parinko 5 dainas, iliustruodamas jas 16 korespondenčių graviūromis ir iš to sudarydamas atskirą knygą. Grafikos leidinių leidykla "Antares", Paryžiuje, 1968 m. at-

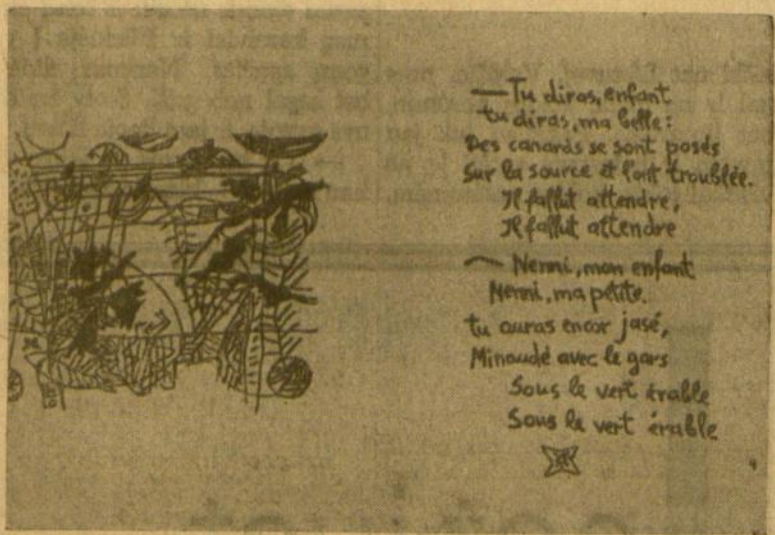
spausdino ją 40 egzempliorių tiražu. Kairėje lapo pusėje yra graviūra, dešinėje pusėje tekstas. Kiekvienas toks lapas su lenktas sudaro atskirą sąsiuvinį. Ši knyga turi 16 tokių sąsiuvinėlių, apjungtų aplanku, viršeliu ir kieta kartonine dėžute, visa tai ir išoriniai meniškai apipavidalinant. Pradedama tituliniu puslapiu, nusakančiu, kad tai "Lietuviškoji suite, pirmoji knyga, teksto O. V. L. Milašiaus, graviūros Prano, Paryžius 1968 m." Iš minėto Milašiaus poezijos tomo Pranas paėmė 6, 10, 14, 16 ir 20 dainas.

Toje knygoje 1 — 4 lapus užima VI daina, kurios lietuviškas vertimas (!) prasideda žodžiais "Šaltinėlis šniokšėja po kievu"..., 5 — 6 lapus — daina X, prasidedanti žodžiais: "Mano

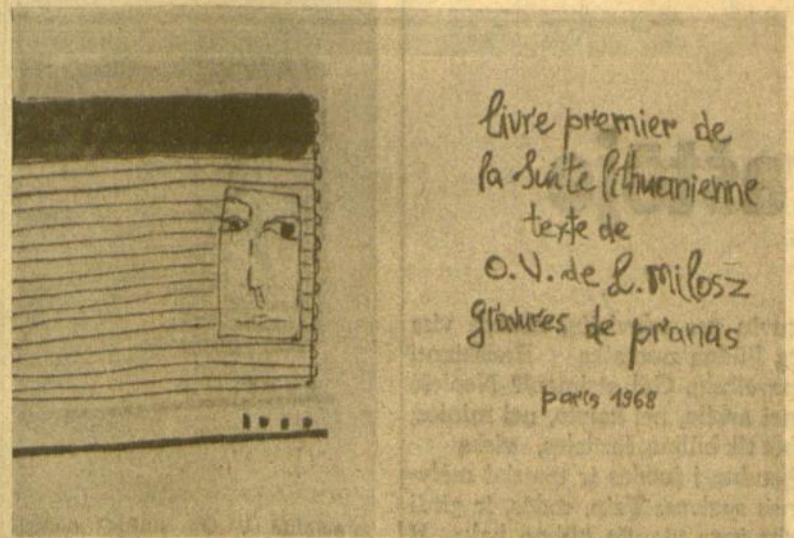
dukrelė, mano jaunoji..." 10 — 12 lapus — daina XIV, prasidedanti žodžiais: "Dvi anteles mačiau bekrykštaujandias malūno tvenkinėly..." 10 — 12 lapus — (pašaipos) daina XVI, prasidedanti žodžiais: "Pažadus vesti netesėjęs apgavike..." ir 13 — 15 lapus daina XX, prasidedanti žodžiais: "Diena jau kėlėsi, štai skaišti saulė, bet mano gražuolė miega, josios miegas gilus". Visas tų dainų tekstas knygoje apima 143 eilutes.

Savaime suprantama, kad tos mūsų liaudies dainos, perėjusios per kelių užrašinėtojų bei vertėjų "sietus" ir nelietuviško galvojimo poetų vaizduotės kūrybą, gerokai nutolo nuo originalaus teksto ir nelengvai šiandien identifikuojamos. Tai būtų atskiros, specialios studijos klausimas, lyginant dainų pilnus tekstus. Belyginant paskubomis tų 5 dainų prancūzišką tekstą su lietuviškais liaudies dainų tekstais, galima buvo tik spėti, kaip skamba VI ir XIV dainų originalūs žodžiai. Atrodo, kad VI-ji daina apie "Šaltinėlj", tai L. Rėzos užrašyta ir 48-ju numeriu paskelbta joje Lietuviškų liaudies dainų I-jame tome, kuri irgi prasideda žodžiais "Po kleveliu šaltinaitis..." G. XIV-ji, apie dvi anteles, tai tikriausia daina Nr. 105 "O sklydur pludur du gailaluku malūno ežery..." kurią paskelbė Christian Bartsch savo knygoje "Dainų balsai. Melodien litauischer Volkslieder gesammelt und mit Textuebersetzung, Anmerkungen und Einleitung in Auflage der Litauischen Litterarischen Gesellschaft herausgegeben von...". I dalis, Heidelberg, Carl Winter Universitaet Buchhandlung, 1886. Kitų trijų "dainų" nepavyko identifikuoti.

Atrodo, kad Milašius savo vertimams naudojosi ne vien tik dainų žodžius, bet ir jų melodijų gaidas, nes minėtoje įžangoje "Dainas" jis rašo, kad versdamas stengėsi išlaikyti originalų atspalvį, akcentą, ritmą ir ri-

Pranas Gailius Pora O. V. Milašiaus "Lietuviškosios siuitos" puslapių

Pranas Gailius O. V. Milašiaus "Lietuviškosios siuitos" tituliniai psl.

simas, lyginant dainų pilnus tekstus. Belyginant paskubomis tų 5 dainų prancūzišką tekstą su lietuviškais liaudies dainų tekstais, galima buvo tik spėti, kaip skamba VI ir XIV dainų originalūs žodžiai. Atrodo, kad VI-ji daina apie "Šaltinėlj", tai L. Rėzos užrašyta ir 48-ju numeriu paskelbta joje Lietuviškų liaudies dainų I-jame tome, kuri irgi prasideda žodžiais "Po kleveliu šaltinaitis..." G. XIV-ji, apie dvi anteles, tai tikriausia daina Nr. 105 "O sklydur pludur du gailaluku malūno ežery..." kurią paskelbė Christian Bartsch savo knygoje "Dainų balsai. Melodien litauischer Volkslieder gesammelt und mit Textuebersetzung, Anmerkungen und Einleitung in Auflage der Litauischen Litterarischen Gesellschaft herausgegeben von...". I dalis, Heidelberg, Carl Winter Universitaet Buchhandlung, 1886. Kitų trijų "dainų" nepavyko identifikuoti.

Atrodo, kad Milašius savo vertimams naudojosi ne vien tik dainų žodžius, bet ir jų melodijų gaidas, nes minėtoje įžangoje "Dainas" jis rašo, kad versdamas stengėsi išlaikyti originalų atspalvį, akcentą, ritmą ir ri-

mavimą, nors, sako, jokios pastangos negalinčios prancūzams perduoti viso lietuvių liaudies poezijos turtingumo, išlikusio tūkstančiuose mūsų dainų.

Antroji knyga "Les Elements. L'eau, La Mer", kur "La Mer" (Jūra) yra pirmoji dalis "Elementų" serijos. "Jūra irgi parengta panašia technika kaip ir "Lietuviškoji suite", tik su tuo skirtumu, jog jos plotis yra didesnis negu jos aukštis, tad ir tekstas ir ir graviūros tarytum seka jūros bangavimą. Tekstą šiai knygai Pranas paėmė iš tos pat A. Silvaire 1960 m. išleisto Milašiaus raštų tomo "Poesies II. Les Elements..." (Elementai, Milašiaus paskelbti 1911 m., — tai daugiausia gamtos harmonijos vaizdai).

"Jūroje" pateikta poema tuo pat vardu, susidedanti iš 34 eilučių. Ji turi 20 graviūrų. Tuo visus jos tekstas suskirstytas į 20 sąsiuvinėlių, su aplanku, viršeliu ir dėžute. Toji pat grafikos leidykla "Antares" 1970 m. išleido tą knygą 120 egz. tiražu. Tų abiejų knygų tiražo dalis yra atspausdinta ant specialaus, visada leidiniams atskirai pagaminto popieriaus. Šioje knygoje

Jūra

O. V. L. Milašius

Sveika, gražioji Thetis, likimų jūra!
Čia nemanau gailėtis ar vertti savo mirusiųjų,
Kurių galvas puosė gėlės, mano matytos tavo pakrantėse;
Neturiu daugiau nieko pasakyti probėgusiems metams,
Kurie iš manęs su vėjais išburiavo į tolius.
Mano žvilgsniai, kaip ir tavo gėlmės, ramūs:
Jie yra užsiėmę bergėdžia pastanga
Išžvalgyti visą apsiniaukusį horizontą,
Norėdami rasti tas stebuklingas salas,
Kur džiaugsmas ir meilė yra mirtingi kaip ir čia.
Gyvybė, mus apleisdama, pasako mums, kas mes esame:
Jau beveik vėlu, Thetis; mano dienos danguje;
Praradau savo jaunystę; ji pabėgo negrįžtamai;
Esu per didelis ir žmonių dukroms;
Jos nepajėgusios suprasti mano meilės.
Mano meilė yra taip didelė, kad jokia būtų be
Nedriso prie jos priartėti, nepajėgė josios puoselėti;
Jai beliko vien tik viltis bei atsiminimai,
Visa tai, kas verkia ir šypsosi, gelminga Prigimtis,
Jūra su savo platumomis, nepažįstanti mirties.
Laimingi, kurie pasiduoda žmogiškam švelnumui
Ir kurie ima iš pasaulio tai, ką jis duoda!
Aš gi sėjau aukso grūdą, bet jo derliaus nenuėmiau;
Užtat savo švelnioje ir išdidžioje sieloje
Nešioju pasiguodimą, viską atleidęs.
Štai kodėl drįstu mylėti gražiausiąją iš visų,
Tąją, kuri nepalaujama triušo pajungta
Savo verdančiose gėlmėse saugo visą gyvastį,
Kuri drąsiajam atidaranti savo plačiuosius kelius.
Ir vien tik norėčiau, kad būtų be jokio rūko
Tie šventosios gėlmės vasaros horizontai
Ir kad jūrų platumose keliaujantieji paukščiai,
Paliesdami mano marškos plevėsuojančias klostes,
Galėtų pasisotinti meile mano širdies.

Iš O. V. de L. Milosz "Poesies", II. "Les Elements...", p. 31-32.

Vertė J. Dainauskas

visos Prano graviūros švelnesnės negu pirmojoje. Joje atspindi paties dailininko gilus jūtos pamėgimas.
Milašius toje poemoje kalbasi

su graitų mitologijos gražiausia Mereide — jūros deive, Achilmo motina, Tetide, tarytum besirengdamas visiems laikams atsiskirti su žemiškuoju pasauliu.

Pasakų šalį pasiekti nesunku

Nijolės Jankutės "Kelionė į septintą stoį"

PR. VISVYDAS

Nijolė Jankutė, KELIONĖ Į SEPTINTĄ STOĮ. Apysaka. Chicago, Chicago, 1973. Akademinės Skautijos leidyklos leidinys. Iliustravo Nijolė Vedegytė-Palubinskienė, 151 psl. Kaina \$3.00 Gaunama ir "Drauge".

Mano manymu, vaikai yra geriausi jiems skiriamų knygų vertintojai. Vaikai nerašo ir nekaito recenzijų, bet visuomet, kaip taisyklė, atrenka savo skoniui tinkamiausias knygas. Jie negailestingai atstumia literatūrą, kurioje nuoga didaktika ar lipnios saldybės užgožia vaizduotę ir veiksmą.

Pavaduodamas mažuosius kritikus, noriu pasidžiaugti naujais Nijolės Jankutės pasakais apysaka "Kelionė į septintą stoį". Knyga išsiskiria geromis vaikų literatūros savybėmis: švari spaudos darbu, vykusiomis iliustracijomis, sklandžia, vaikams suprantama kalba, gyvais aprašymais, išmone, humoru ir įdomiais veikėjais. Čia pasakiški "grumtynių" plotmėje susiduria gėrio ir blogio jėgos. Vienoje pusėje: herojė Karilė, miegalis katinas Spurgas, geroji ragana teta Teodora, Barzdyla, dėdė Veiksmažodis, jo broliai magikai Daiktavardis ir Būdvardis, kaukai ir kt. Kitoje pusėje: žiežula Faustina, piktasis burtininkas Zoga, Kapitonas Kabyls, Piratas Vienaakis... (Zogdžiū, vaikų programose dažnai matoma kompanija).

JAV LE Svietimo taryba pripažino N. Jankutės knygą tinkama penkto ir šešto skyriaus vaikams. Tačiau ją mieliai skaitys ir vyresni vaikai, ir tėvai, kurie dar mėgsta pasivaikščioti fantazijos šalyje. Apysakos siužete ne tik susiduriame su lakia vaizduote, su nuotykiams, bet ir su taiklia nūdienio, išveivnio gyvenimo satyra.

Mažajai Karilei, didelei televizijos mėgėjai, galų gale atsibosta visokių niekadėjų ir piktybių prigrūsta programa. Besvajodama apie gerąsias laumes, Karilė susilaulia netikėtos viešiosios — gerosios raganos Teodoros. Toji staiga išlenda iš ekrano. Jos abi su katinu Spurgu įsitašo ant butelio "7-Aukštyn" (oriavio) ir pasileidžia nuotykingon kelionėn: viršum žargonų girių, per Belinksnių kraštą, Vėtrungių miestelį. Tikslas — Septinta stois, kur turi įvykti svarbus posėdis. Suprantama, žiežula Faustina, savo sėbrų padedama, spendžia spąstus. Visgi po įvairių nuotykių keliautojai pasiekia stoties būstinę, įsmunka į posėdį, kuriam pirmininkauja rimtas ir labai punktualus direktorius Didžiabalsis. Nuo jo priklauso televizijos programos sudarymas. Karilė išdrožia ugningą kalbą: ji nenorinti programos su visokiais niekadėjais. Prajuokintas ir įtikintas Didžiabalsis stoja Karilės ir Teodoros pusėn. Lai-

mingiems keliautojams Vėtrungių mieste surengiamas padėkos paradas. Jie sugrįžta namo: "7-Aukštyn išnro iš melsvo ekrano lyg kamštis iš vandens". Sėdėdama savo kambarėje, Karilė prisimena Vėtrungių burmistro žodžius: "Pasakų šalį pasiekti nesunku. Tik reikia norėti pažvelgti į mėnulį..."

Siužete yra daug įdomių keisutenybių. Pavyzdžiui, Belinksnių krašte žmonės nevertuoja linknių ir sako: "aš einu pirkti pienas" arba "aš suknelė pirkiau krautuvė". Juos betaisydama, Karilė pati nejuoim išmoksta linknsiuoti.

Dar juokingesni prajovai vyksta žargonų giriųje. Žargonininkai užkimusiais balsais dainuoja:

Eini — meini, tiki — taki.
Orbi — šmorb, šmiki — šmaki!
Džanas činėjų šture gavo — Čikeno jis neragavo.

Pasirodo, tuo žargonu apytikriai pakartojama tai, ką neseniai teko skaityti parapijiniame bazare, ant sienos kabančiame užrašė: "Moterių sąjungas Bake Sale".

Linksama klausytis ir adverbiško kaukų Piko ir Tilviko kalbėjimo. "Kūb sy-mū ma-ma" (Būk mūsų mama), sako jie Karilei. Mažas priekaištas: tos adverbiškos šnektos truputį per

daug; vargina skaitytoją (ypač suaugusį).

Iš dėdės Veiksmažodžio Karilė sužino, kad šiandien niekas nebekreipia dėmesio į žodžius. Anot jo, reikia daug darbo, kol žodį prisijaukinti. Susodinęs viešniais ant žodžių karuselės, dėdė parodo savo jaukiausias žodžius, besisukančius ratu. "Vieni žodžiai išrašė pasakas, kiti eilėraščius ir dainas. Dar kiti, daugiausia rimti ir ilgi, rašė mėnulį, saulę ir planetas. (...) Bet Karilei labiausiai patiko tie linksmieji. Jie šokinėjo vienas per kitą ir ritosi kūliais, rašydami juokingas istorijas."

Tai gana sumanus žaidimas su rimtomis kalbos dalimis, kurių dėsnių mokytis vaikai nelabai mėgsta. N. Jankutė, atliepėdama vaikų psichologijai, įtraukia skaitytoją gramatikos pa-

saulin, sunkiasvores sąvokas — būdvardį, daiktavardį, veiksmažodį — paversdama teigiamais, individualiais charakteriais — mažųjų draugais. Tie keistuoliai moka daug naudingų ir linksmų pokštų ir, reikalui esant, atskuba į pagalbą.

Kalbos meilės ugdymas ir yra bene svarbiausias N. Jankutės kūrybos bruožas. Taip pat ji iškelia ir humaniškasias vaikystės puses: draugystę, meilę gyvuliams, užuojautą skriaudžiamiesiems. Pabrėžia entuziazmą nuotykingai kelionei. N. Jankutės pasakojime niekad nedings ta optimistinis šypsny.

Ką bet ką, o humorą ir keistus išsireiškimus vaikai mėgsta labiausiai. Todėl teta Teodora kiekvienu proga ir sako: Aktujėjam! Nuo tokių žodžių gyvenimas, rodos, stebuklingai paleng-

vėja. Kaip nuo atodūsių.
Smagu žiūrėti į dailininkės Nijolės Vedegytės-Palubinskienės iliustracijas. Jos puikiai derinasi prie vaizdingo teksto. Piešiniuose daug įvairumo ir taiklios išraiškos. Tik pažvelkime į tuos šokančius kaukus ar į žiežulą Faustina, laikantią katiną Spurgą! Aktujėjam! — sušuka vaikai ir noriai įsigilins į knygą.

Ketvirtis šimtmečio nuo komp. Gruodžio mirties

Daugelio pamėgtų dainų kūrėjas komp. Juozas Gruodis yra miręs 1948 m. bal. 16 d. Siemot suėina 25 m. nuo jo mirties. Mirė eidamas 64 m. Buvo kilęs nuo Antazavės, Zarasų apskr. Obeljuje mokėsi muzikos pas M. Petrauską. Toliau muzikoje gilinosi grafo Przedzielecio Rokiškyje įsteigtoje muzikos mokykloje. Teturėdamas 14 m., pradėjo vargoninkauti. Utenoje, Kuktiškėje, Aluntoje. Muzikos studijas tęsė Masevoje ir Jaltoje, o vėliau, kaip Lietuvos stipendiatas, Leipcoigo konservatorijoje.

Studijas baigęs, tapo Kauno valst. operos dirigentu, nuo 1953 m. — konservatorijos direktorius ir kompozicijos profesorius. Jo mokiniai yra: A. Budriūnas, J. Gaidelis, A. Račiūnas, Kl. Griauzdė. Pasižymėjo kūrybos gausumu ir įvairumu. Populiariausi jo kūriniai: Visur tyla, Aguonėlės, Burtai, Mylėk ir kt. Rašė kūrinius fortepijonui solo, smulko sonata, eilę kompozicijų orkestrui, baletą ir suita "Kastytis ir Jūrė". Parašė chorui apie 30 dainų, ir tai tokių skambių, kaip Šiltas, gražus rudenėlis, Eil, jauniejil, Tėve mūsų. Muzikos klausimas rašė N. Romuvoje, Muzikos žurnale. Mirė širdies smūgiu, eidamas 64 metus.

Nijolė Vedegytė-Palubinskienė N. Jankutės "Kelionė į septintą stoį" iliustracija

Laiškas iš Rochesterio

Dargio parodos paraštėje

Mielas Kazimierai,

Neseniai buvau parašęs, kad rengiuosi užbaigti Tau laiškus apie nuotykius Rochesterio kultūrinėje paraštėje, bet išėjo kitaip. Va, šiandien sukiniėjus David (prie kanalo) galerijoje ir žvalgausi į sienas, nukabinėtas Alfonso Dargio paveiksais. Jis čia šiemet vėl išdėstė savo praeitos žiemos derlių. Paroda atidaryta tik prieš valandą, o jau geras pluoštas paveikslų pažymėti raudonais taškučiais, vadinasi, jiems atsidarė kiemo nors buto durys. Teiraujos: visi išėina į amerikiečių namus.

Visi trys galerijos kambariai jau pilni žmonių. Bėveik visi su vynu taurėmis rankose eina nuo paveikslų prie paveikslų, šnekūčiuojasi, grožisi, žvalgosi į kaimas, vėl eina prie kitų. Būreliai pažįstamų ar kuo nors susidomėjusių apstoję dailininką. Kai kuriems, matyti, irgi pirštus sumenkusiems į dažus, rūpi, kaip jis padaro tokias raudonas, žalias ar mėlynas spalvas. Jiems tokios nieku būdu neišeina. Ir Dargis kantriai, tik jam vienam charakteringais rankų judesiais palydėdamas kiekvieną žodį, aiškina apie dažus, vaškus, rašalus... Jam visiškai negaila savo paslapčių, nors iš klausėjo akių aiškiai matyti, kad tos paslaptys tik didėja, ir, grįžęs namo, veltui savo drobėję ieškos to žalio jaukumo, arba savin traukiančio raudonio.

Visi sako, kad šiemetinė paroda yra daug spalvingesnė, negu pernykštė, bet aš pats nežinau. Man ir iš praeitos parodos kai kurios spalvos tebestovi akyse. Bet naujumo yra. Gal net daugiau, negu kas tikėjosi. Vieną sieną už-

— Wonderfull. Žinai, kad jo vaizduotė neturi ribų. Nieko nauja, kad skulptoriai dažo skulptūras, norėdami spalvomis jas labiau priartinti prie minios. Bet čia kas kita. Čia spalva pakeičia medžiagos tūrį. Kai žiūriu iš čia, jos bent dviejų pėdų storumo, o kai prieinu artyn, tik pusantro colio, ar dar mažiau. Aš tiesiog negaliu tikėti.

Pats Dargis sykį pasisakė, jeigu būtų Lietuvoje, tą kūrinių pavadinimų trim miestais — Kaunu, Vilniū ir Klaipėda, bet čia nėra prasmės. Čia užtenka tik kompozicijos. Kai kas iš galerijos lankytojų yra pavadinęs jas trim milžiniais, kitas — trim dideliais vyrais. Žmonės ieško vardų, o Dargis tik šypsosi. Dėl vardų jis nesiginčija. Jis davė esmę ir formą, o vardą gali kiekvienas pasirinkti savo. Kitur lietuvis įrodinėja, kad štai tas paveikslas lietuviškiausias, nes jam taip mena bulviakasj Lietuvoje, o amerikietis duoda labai trumpą vardą: "Disaster".

— Ar jums atrodo tas paveikslas taip nenusisekęs? — isiterpiu iš šono.

Zemas keturkampis vyras valandėlę žiūri tiesiai į akis, lyg norėdamas įsitikinti, ar verta su tuo prašlaičiu šnekėti.

— Ar mes nebuvom kada susitikę? — paklausia.

Dabar ir aš pažiūriu į jį atdžiau.

— Žinoma, kad buvom, — isiterpia šalia jo stovėjusi moteris. — Pernai pavasarį. Čia pat. Argi neatsimeni? Afonso draugas.

Pasikeičiam pavardėmis ir prisiminimais, o pagaliau vėl paklausiu:

tuvių per televiziją, nutapė visą tą liūdną nuotaiką išreiškiantį paveikslą. Gal atsimeni? Nepiešė nei arklis, nei karstas, nei minios, bet tik būgną, lazdeles, viską įgaubtą į juodas ir tamsias mėlynas spalvas. Taip, rodos, ir girdi ritmingą vienišą būgno balsą. Iš tikrujų, aš ir girdžiu. Net dabar girdžiu.

Pasirodo, juodu seni Dargio darbu gerbėjai, bet man ateina kita mintis, ir vėl apeinu nupirtus paveikslius. Beveik visuose dominuoja pilkšvas koloritas, iš visų dvelkia nostalgija žodžiais nepasakomo, bet tokio nuostabiai trapaus, lyg norėtum nusiškininti peržydėjusią pienės galybę ir per vėją sveiką parsinešti savo kambario saugumon. Visuose jaučiamas su žeme susijęs žmogus, bet kartu ir trokštąs tą sąsają giliau įprasminti. Čia ir piemenaitė per pilkus laukus kažin kur varosi nuliūdusj bulių, ir grandinėlen susikibę vaikai, ir lyg prieš didelę šventę išgražintos senos durys ir plačiai rankas išskėtusi mergytė, lyg skėsdama džiaugsmę, lyg pasirengusi apglėbti ką daug didesnį už save. Gal tokių paveikslų pirkimas nieko nereikšias atsitiktinumas, o gal tyli nesąmoninga reakcija į pilną triukšmo visuomeninį gyvenimą, kūr artimas artimą mėgina skandinti nebe šaukšte vandens, bet savo nuosavo spaudalo laše.

Kitame kambarėje didelė sienos dalį dengia ant medžio tapytas diptikas. Jis akį patraukia ne tik savo formatu (84"x56"), bet įdomia tekstūra, spalvų ir linijų harmonija. Be jų dar 45 didesni ir mažesni darbai. Jų tarpe grynų abstraktų tik trejetas, ar ket-

Alfonso Dargis Kompozicija (aliejus) Iš parodos David galerijoje, Rochester, N. Y.

gavimas sutapo su Lietuvos laisvės netekimu. Šiandien, su tiek metų patyrimu, toji laisvės netekimo sąvoka visiems aiški. Bet tada labai daug kam ji nebuvo

aiški net Lietuvoj. Valdžia, nors gal ir ne tokia, kokios norėtum, bet lietuviška. Pagaliau juk jau buvom ir beįprantą turėti ją ne visiškai tokią, kokios norėtumėm.

O ruskeliai? Atėjo, karas pasibaigė, ir vėl išėis. Praėjo šiek tiek laiko, kol suvokta, kad ir varomi jie nebeišėis. Jeigu krašto viduje tebuvo toks suvokimas, tai ką bekalbėti apie užsieny gyvenančius. Ir Dargis, gavęs diplomą, priimtas į vokiečių teatro dailininkų sąjungą, apsirūpinęs teatre darbu, kaip negrįš namo, pasimatyti su savaisiais, su draugais, atšvęsti užliptą naują pakopą ateitin. Atvažiavo pasienin ir stebisi, kad šiandien traukinio į Lietuvą nebebus. Išsišneka su geležinkeliečiais, atsiranda ir policija, peržiūri dokumentus, sako:

— Ko tu ten važiuoji? Dargiui, ir dar tokiam karštam žemaičiui, panašus klausimas kaip doganti skala į paširdžius.

— Kaip tai ko? Namo važiuoju. Apsilankyti pas tėvus, pailsėti, pasimatyti su draugais.

— Mes nepatartumėm.

— Ne? Tai neleisite?

— Anaipol. Mes leidžiame, tik nepatariame. O jeigu važiuoji, tai palik pas mus visus dokumentus, kurie patį kaip nors riša su šiuo kraštu. Nebijok, jie nedings. Jeigu grįši, be jokio vargo gausi atgal.

Tai Alfonsoi sukėlė nerimo. Pernakvojęs vaišingo geležinkelio šeimoj, kitą rytą išėdo į traukinį vienutėlis visam traukiny. Prie sienos traukinys sulėtino greitį ligi slinkimo. Alfonso žiūri pro langą ir savo paties akimis netiki: iš šonų eina rusų kareiviai ir žiūrinėja į vagonų apačias. Nerimas didėja, bet atgal nebegrįši. Stoty traukinys sustoja, ir jam liepia išlipti.

— Tai ką, ar tas traukinys toliau neina? — klausia žemaitis.

— Eina, bet reikia patikrinti. Kiek čia to tikrinimo, pagalvoja. Kiek studentas gali vežtis? Viskas patikrindavo čia pat vagonė.

— Ar traukinys mane nepalikis? — dar mėgina teirautis.

— Bus kitas, — trumpai atsako.

Alfonsoi visiškai neramu.

Stoty smulkiausias dokumentų tikrinimas (ir tik čia vyras su prato, kad vokiečių policija tikrai žinojo, ką daro: su vokiečių organizacijų nario liudijimais tikriausiai būtų negavęs progos net stabtelėti Lietuvoj), smulkiausias daiktų peržiūrėjimas, o tarp jų vežėsi gerą pluoštą, apie 40, akvarelių, tapytų su pakiliu jaunatvės polėkiu, lyg pasigyrimą, ko pasiekęs, o kartu lyg ir dovana savo kraštui. Visi darbai laisvi, modernūs, spalvingi abstraktai. Rusas kareivis (mums tada buvo visi kareiviai, kurie buvo apvilkti kokia uniforma), vėlesne šneka, tur būt, enkavedistas, paverstė paveikslus, peržiūrėjo, suimdamas po kelis, perplėšė į keturias dalis ir sumetė į šiukšlių dėžę.

— Eit! Palauk! Kodėl? Kas čia velnias yra? — šaukia Dargis.

Rusas rūgščia veido išraiška kažin ką pasakė, o geležinkelietis išvertė:

— Buržuazinio šlamšto mums čia nereikia. Mes turime savo meną!

Taip Alfonso pirmą kartą susitiko su kieta ranka ir nežinojo nei ką sakyti, nei ką galvoti. Atsimenu, vieno jauno tėvo pasakojimą, kai jis pirmą kartą užplojo niekada nemuštam ketverių

(Nukelta į 5 pusl.)

Alfonso Dargio parodos atidaryme, David galerijoje, Rochester. Iš kairės į dešinę: kun. Augustinas Šimanavičius, p. Dargienė, Danguolė Klimienė, Alfonso Dargis ir K. Jankienė.

ėmęs laiko didelis, pusvieniuliktos pėdos platumo ir beveik šešių pėdų aukštumo triptikas. Pagrindas padarytas iš senų, gamtos atmainų, saulės ir vėjų įjudintų lentų. Ant jų pridėti trys plokštė medžio piaustiniai, bet juosva ir rusvai balkšva spalvomis taip išdažyti, jog nuo trejetos žingsnių atstumo žiūri į tris puikias trijų matavimų skulptūras. Stebėjau nė vieno veido pasikeitima, kai iš tolo į jas išžiūrėjęs, šjo arčiau, ir skulptūros iš arti vinto piastytomis plokštumomis. Valandėlę sekiau vieną ilgą, lięsa vyrą bent tretį kartą priartėjusį ir atsitraukiantį, matyti, norintį suvokti, kaip tokiomis taupiomis priemonėmis galima buvo tiek daug pasiekti. Pagaliau priėjau.

— Kaip patinka? — paklausiau.

— Šiaip ar taip, pasakykite, kodėl tas paveikslas toks jau "disaster"? — ir minty rengiuosi paveikslą ginti, nes man atrodo, kad jis vertas tikrai gero žodžio.

Juodu abu nusijuokia.

— Paveikslas puikus. Toks puikus, kad norėtumėm turėti jį savo namuose. Jis tik reiškia nelaimę. Katastrofą. Pažiūrėk į tų žmonių veidus. Kiek juose skausmo, baimės, siaubo. Man primena šiuometinę Mississippį. Arba praėjusios vasaros tragediją rytiniame pakrašty. Mato, kad didelė jėga nuneša jų namus, viską, ką per gyvenimą užvargę, net artimusius nuplauna, o jie stovi šalia ir nieko negali padaryti.

— Dargis yra jautrus žmonių nelaimėms, — isiterpė moteris. — Anais metais, kai Joną Kennedį laidojo, jis, žiūrėdamas laido-

vertas, kiti slepia savyje lengviau ar sunkiau atspėjamas Dario istorijas. Jeigu neatspėjamas, tai prasimanomas. Ir juo ilgiau prie paveikslų stovi, juo labiau išžiūri į formų paprastumą, mirksintį spalvų begaliniam įvairumė, ne tik randi vis naujas istorijas, bet kartu pagalvoji, koks būtų to žmogaus menas ir kokios jo istorijos, jeigu šiandien gyvenimų po laužiančios rankos svoriu. Jis labai plačiai išskėtė sparnus su diplominiu darbu Lietuviškoms vestuvėms, plačiai paminėtomis latvių meno spaudoje. Pro jas tylomis nepraejo net ir vokiečių spauda. Jos Dargiui praskynė kelią ir į studijas užsieny, kurių metu turėjo progos lankyti meno muziejus ir, bent svajonėse, vis labiau plėsti meno sparnus. Vienos meno akademijos diplomu

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY Manufacturers. Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai. 2400 So., Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258-59

ŠEIMA TAUTINEJE BENDRUOMENEJE V. ČIŽIONAS. PLB Svetimo Tarybos leidinys, kuriame nagrinėjama šeimos įtaka vaikui bei jos vaidmuo, uždavinys ir svarba lietuviškai bendruomenei. Pabaigoje nurodoma, kaip surašyti šeimos kroniką. Leidinys 95 psl. su kraujo giminytės ir svaininės giminytės rodyklėmis. Kaina 1.50 dol. Gaunama "Drauge".

Tai pirmoji solistės GINOS ČAPKAUSKIENĖS plokštėlė, gaunama pas platintojus ir "Draugo" administracijoje (kaina — \$6.00) arba šiuo adresu (su persiuntimu — \$6.75) Enterprises Belle — Arti Eng. P. O. Box 122, La Salle 650, Que., Canada

not just saving but learning at the highest legal rate. 6% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS \$5,000 Or More — 2 Year Maturity. 5 1/4% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS \$1,000 or more — 3 Months to less than 1 year Maturity. 5 3/4% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS \$1,000 or more — 1 Year Maturity. 5% Yearly PASSBOOK SAVINGS Add to or withdraw anytime. STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION 4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO/CHICAGO, ILLINOIS PHONE 847-1140

(Atkelta iš 4 pusl.)

metų sūniui. Vaikas neverkė, tik mustebusiom didelėm akim pažūrėjo į tėvą ir pasakė: "Skauda!" Ne kitaip buvo ir Dargiui. Vėliau tokių smūgių buvo daugiau. Netrukus ir Vokietijoje nebegalėjai dirbti, kaip norėjai. Atsirado entartete Art sąvoka. Nors jos nebuvo taip griežtai laikomasi kaip Rusijoje, bet jai prisiuotam tapti buvo labai pavojinga. Tas režimas Dargi laikinai nuspaudė impresionizman. Ištrūkęs į Vakarų laisvę, tuoj pamėgino vėl šnekėti savo kalba, bet pajuto, kad eiliniai žmonės taip greitai nesikeičia. Netikėtai gavęs darbo Goetingeno teatre, mėgino skeleisti sparnus ir grymajame mene. Nutapė kelis paveikslus, nunešė į netoliese esantį knygyną. Knygyno savininkui patiko, išstatė lange parduoti. Po kelių dienų Dargis eina pro šalį, žiūri: lange paveikslų nebėra. Vadinas, pardavė. Smagus užbėga vidun.

— Jau pardavė?
Vokietis papurtė galvą.
— Tai kodėl išėmė iš lango? Juk sakei, kad patinka.
— Patinka, bet kitiems ne. Atėjo delegacija ir pasakė: "Išimk tą šlamštą iš lango. Jeigu neišimsi, langa išdaušim!" Ką aš turėjau daryti?
Ištraukė paveikslus iš pastalės ir padavė.
Net keista: dabar čia niekas nepelėso, nei langų nežada daužyti. Būriais stovinėja ir stebisi dailininko vaizduote. Ir ne vieną sykį girdėjau: "And what imagi-

nation!" Kai vieną moterį užklausiau, kodėl ji taip stebisi dailininko vaizduote, ji paaiškino:

— O, aš nei dailininkė, nei meno teoretikė, bet mėgstu landyti parodas, turiu ir savo šioki toki rinkinį. Mačiau ir mėgstu daug meistrų, kurie piešia peizažus, naturmortus, portretus. Jiems ingi reikia vaizduotės, bet tik tiek, kad galėtų savo veidą parodyti. Nereikia daug vaizduotės ir vadinamam pačiam naujausiam, kaip ji beva dintum "pop" ar "op". Didžiulę drobę peršvirkti skersai geltonų dažų tryškyne nereikia nei vaizduotės, nei technikos, nei darbo medžiagos pažinimo. O čia viskas sukanta nuo pradžios ligi galo. Prisipažinsiu, kad nesu bažnytinė, bet biblija mėgstu ir, kai žiūriu į tokius dailininkus, kaip Alfonsas Dargis, man vis ateina galvon pirmasis Genezės skyrius. Ar jums ne? Viskas juk čia padaryta iš nieko. Pradžioj belytė tuštuma skendėjo tamsioje, o paskum Dievas tarė žodį, paskum kita, paskum dar kita...

— Taip ir dailininkas. Pirmia — brūkšni, paskum — kita, pirmia — spalva, paskum kita, — mėginu įtempti savo išmintį.
— Ne, ne, nei! — nutraukė beveik su karščiu. — Pirmia turi būti mintis, paskum vaizdas...
— O tada brūkšnis, — nusišypsojau.
— Tik tada jis bus prasmingas.
Pora valandų prabėgo kaip viena minutė. Pro tuos paveikslus dar dvi savaites eis žmonių pro-

Alfonsas Dargis Kompozicija (aliejus) Iš parodos David galerijoje, Rochester, N. Y.

cesija. Vienų akys praslinks mieko nepamačiusios, kitos domėsis mechaniškuoju paveikslo darymo procesu, kiti mėgins atspėti jų genezę, ir išeinant darosi gaila, kad negalėsi jų visų pareiškimų

surinkti, nors būtų ir labai įdomu. Tuot tarpu, mielas Kazy, tik tiek.
Jurgis Jankus
P. S. Jeigu įdomu, pirmą dieną parduota 13 paveikslų.

Tikslumas ir metafizinė poezija

Savo laiške "Akiračiams" (1973, sausis) V. Trumpa atkreipė dėmesį į mano straipsnyje (Draugas, 72. XII. 16) netiksliai cituojamą T. Venclovos eilėraščio metaforą "pirštai pavirsta paparčiais". Turi būti "paparčiais".

"Malonu", jei kas pastebi klaidą ir iškelia ją viešumon. V. Trumpai už sakališką alylumą priklauso mano trumpa padėka. Rodos, taisy, tikrinu, perrašinėju, o žiūrėk, ima ir įsivelia neskoningas liapsusas. Juk ir pats V. Trumpa, mane cituodamas, Mandelštamą paverčia Mandeshtam, o Bronskiui nukniaukia lietuviškąją galūnę ir rašo Bronski. Žinoma, lyginant su paparčiais, Trumpos nuslydimai labai jau nežymūs.

Bičiuliškai užsistodamas tarptautinio masto mokslininką — kūrėją A. J. Greimą, V. Trumpa prikimba prie mano rašinio antraštes "Metafizinio jausmingumo poezija Lietuvoje" ir mato joje bausių dalykų. Jo manymu, su ja aš "įsukau" T. Venclovos poeziją "į propagandinį malūną" ir nusižengiau tikslumui. "Jau iš paties straipsnio pavadinimo matyti, kad Pr. V. nemėgsta tikslumo", konstatuoja tikslusis Trumpa, rašinio pabaigoje sofistiškai įgledamas: "... visa ta 'metafizika' greičiau priklauso Pr. Visvydui, o ne Tomo Venclovos poezijai".

Ką gi, taip priremtas, turiu gintis. Dvasinėje orbitoje ir pseudomoksluose tikslumas yra reikšmingas dalykas. Kiek gi įvairių, prieštaringų nuomonių bei sistemų prikepta filosofijoje, sociologijoje ir literatūroje. Žmonės filosofuodami ar poetizuodami savaip tariasi esą tikslūs ir išmintingi. Ir nėra žmogaus, kuris nemėgtų tikslumo, išskyrus gal Pr. V.

Termino "metafizinė poezija" neišlaužiau iš piršto. Jį pavartojo S. Johnsonas (1719-1784), kritikuodamas 17 a. poetų eilaviavimo manierą — "gaivalingai sumesti eilėraštin heterogenines idėjas". Šį pavadinimą iš Johnsono pasiskolino T. S. Eliotas savo garsiai apybraižai "The Metaphysical Poets". Eliotas, prieštaraujamas Johnsonui, išgyrė 17 a. poetų (J. Donne, G. Herberto, H. Vaughano, R. Crashaw) eilaviavimo būdą, kaip labai artimą mūsų moderniai poezijai. Tų poetų figūrose

dažnai sugretinamos neįprastos, prieštaringos idėjos, pavartojama mokslinė terminologija, pinamas sudėtingas sakinytis, iš skaitytojo reikalaujamas ypatingas įgudimas.

T. Venclova yra ne tik skaitęs minėtą Elioto esai, bet puikiai išvertęs Elioto epochinę poemą "Bevaisė žmė" ir "Pruofroko meilės daina". Abiejuose kūrinuose atsispindi mūsų amžiaus simboliška ir šiuolaikinio žmogaus dvasinė jausena. Venclovai prie širdies ir hermetiškas gilios minties 19 a. lenkų poetas C. Norvidas. Žodžiu, ji traukia poezijos metafiziniai poliai.

Dėl to ir pavadinau T. Venclovos debiutinį rinkinį "metafizinio jausmingumo poezija". Kas nusimano literatūroje, nenustebęs dėl tokio pavadinimo. Juk Venclova, kaip anglų poezijos "metafizikai", nesikrato techninio žodyno: planimetrijos, žemės traukos, rentgeno, elektros, spektro, admiraliteto... Ir jo frazėse atsiskleidžia "du skirtingi planai, susikirtę miglotu kraštu". Ir jo sakinytis yra tirštas, ilgas, daugiasluoksnis. Ir jis mėgsta kontrastus ir paradoksus.

Nežiūrint abstraktumo, T. Venclovos posmuose (panašiai kaip ir pas Eliotą) niekad nenutyla emocinis pulsas: išlaikoma eleginė gaida, jaučiama pergyvenimų (gal meniška išjaustų) įtampa, vienur kitur išryškėja ironija. Man regis, visa tai priklauso poetiniam jausmingumui, kurį aš ir pabrėžiau minėto straipsnio antraštelėje.

Yra T. Venclovos kūryboje vietų, kur skaitytojas lyg pro ūkanas eilėraščio veidrodyje pamato diktautūros veido bruožus. Kadangi fašistinių okupantų ten dabar nėra, logiškai mes galvojame apie esamą sovietinį režimą. Jis gi užgožia tikrovę, kurios mes jau negalime išskirti kabutėms. Jei aš apie ją konkrečiai užsiminčiau, argi tai jau "propagandinis malūnas"?

Atskirtu literatūrą nuo gyvenimo neįmanoma. Juo labiau neįmanoma atskirti Sovietijoje gyvenantį jautrų ir labai pastabų poetą nuo sovietinės tikrovės. Esu priverstas trafaretinai pakartoti, kad ten dar ir šiandien politinius ar ideologinius paklydėlius pasitinka "beprotnamais, kalėjimais ir purvas". Gal T. Venclova, rašydamas tuos įtaigius žodžius, turėjo minty kitokią situaciją? Gal būt? Man asmeniškai jo žodžiai nusako tam tikrus įvykius Sovietijoje, apie kuriuos kartkartėmis rašo visa laisvojo pasaulio spauda. Apie tai tikriausiai sužino ir tikslusis V. Trumpa. 1973.IV.25

Pr. Visvydas

NAUJA SKULPTŪRA CHICAGAI

Chicago užsakyta nauja metalinė skulptūra, kurią atliko dail. Aleksandras Calder. Už ją 325,000 dol. sumokės federalinė vyriausybė.

SOUTHWEST FEDERAL SAVINGS
for all your savings needs
3525 W. 63rd Street, Chicago
Phone — 436-4600

Ar technologas yra kūrėjas?

Tokia tema Amerikos Lietuvos inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyrius suruošė š. m. balandžio 6 d. Tautiniuose namuose viešą simpoziumą.

Skyriaus pirmininkas, Albertas Kerelis, pristatė susirinkusiems, kurių buvo apie 40, simpoziumui pakviestus 4 kalbėtojus ir moderatorių.

Moderatorius Juozas Rimkevičius, skyriaus vicepirmininkas ir vienas iš "Technikos Žodžio" redaktorių, pradėjo simpoziumą įžanginiu žodžiu. Pagrindinė J. R. mintis, jau ne kartą išreikšta, yra ta, kad technologas yra kultūros kūrėjas, bet yra pakankamai neįvertintas kaip toks visuomenėje. Ir ypač mūsų spauda yra skolinga technologui viešą pripažinimą. "... Žmogus pradeda filosofuoti ir smuiku groti, tik būdamas sotus ir pailsėjęs... technologas sudarė tam sąlygas... tai ar tinkamai jį vertiname, ar tik tarno vietoje laikome..."

Moderatorius kvietė kitus kalbėtojus ir klausytojus pasisakyti tema "Kūrybinis momentas technologo darbe ir jo vertinimas".

Užėmęs podiumą, tėvas jėzuitas Juozas Vaišnys, "Laiškai Lietuviams" redaktorius ir Lietuvos žurnalistų sąjungos centro valdy-

bos pirmininkas, pacitavo A. Macceinos filosofines sąvokas apie dieviškąją ir žmogiškąją kūrybą. J. V. aplamai pritarė moderatoriaus mintims ir ragino visus daugiau pasisakyti šia tema. Anot J. V., kūryba humanitarinėje arba meno srityje yra tolygiai vertintina ir to paties pobūdžio.

Visai skirtingas nuomones pabėrė sekantis kalbėtojas, mechanikos inžinierius dr. Šarūnas Užgiris savo tiksliai paruoštoje kalboje. Š. U. yra Illinois Institute of Technology profesorius ir buvo bene jauniausias iš kalbėtojų ir dalyvių. Technologas, anot Š. U., dėl savo pasiruošimo šiai sričiai turi būti preciziškas, logiškas ir turi sekti gamtos bei medžiagos savybių nustatytus dėsnius. Technologas negali būti kūrėjas įprasta žodžio prasme. Technologo kūrybinį momentą Š. U. pailiustravo tokiu pavyzdžiu. Norėdamas palaikyti dangoraižių langų švarą, siaurai galvojantis, nekūrybingas technologas stengsis patobulinti arba pritaikyti langų valymo priemones. Kūrybingas, platesnio akiračio technologas stengsis išrasti būdą, kad langai nepašluotų, kad technologo kūryba reikautų valyti, pavyzdžiui elektrostatiškai

juos pakraunant, kad tik neprikibtu dulkei.

Trečias kalbėtojas, Karolis Druška, chemikas, vienas iš "Akiračių" redaktorių, Lietuvos okupacijos rezistentas, gilinosi į sąvokas. Ypač "kūryba" nesusidūda lengvai apibrėžiama. Ji priklauso, anot K. D., nuo paties aptarėjo nusistatymo. Gyvenimo prasmės beiškant, Faustas senovėje rado aukščiausią patitenkinimą, vėrtės technologu — kūrėju ir statė užtvankas, keldamas žmonių gerovę. Gėris darbe yra technologo kūrybingumo kriterijus. K. D. taipgi užakentavo, kad technologo kūryba nereikalauja laisvės ir yra galima vergijoje. Piramidžių statybos tebeklaidai ir Sovietų Sąjungos technologinė pažanga yra to liudininkai.

Paskutinis, eksromptu kalbėjo netikėtas svečias iš Washington D.C., dabartinis ALIAS centro valdybos pirmininkas Povilas Mažeika. P. M. yra jūrinių mokslų daktaras, Lietuvoje buvo tolimojo plaukiojimo jūros kapitonas ir yra "Technikos Žodžio" žvejybos ir jūrinių mokslų skyriaus redaktorius. P. M. pareiškė, kad technologo kūryba reikalauja didžiausio įtempimo, palyginus su kitais kūrėjais. Be to, P. M.

iškėlė mintį, kad tarp technologo ir humanitaro kūrybos yra vis didėjanti, pavojinga spraga, susidariusi dėl nepaprastos technologijos pažangos pastaruojų laiku.

Gyvoje diskusijoje dalyvavo inžinieriai R. Šiaudūkis, A. Traška, P. Kiršinas, chemikė dr. B. Miniataitė ir kiti. Kun. V. Bagdanavičius pritarė, kad kūryba yra per siaurai suprantama, taikant ją tik menui ir neįtraukiant į ją technologijos.

Architektas J. Mulokas protegavo savo ne pirmą progą išreikšti mintį, kad architektai ir inžinieriai turi daugiau reikšties tautinėje, lietuviškoje kūryboje ir ją skelbti savo spaudoje. Tačiau kaip šitai turi pasireikšti, pavyzdžiui, chemiko arba elektriko darbe laboratorijose, jis neparyškino.

S. Semėnienė, "Draugo" Moterų skyriaus redaktorė ir visuomenininkė, griežtai ir patriotiškai atsiskakė sutikti su K. Drungos nuomone, kad technologo kūrybai nebūtina laisvė ir nuneigė Sovietų Sąjungos technologijos pažangą.

Inž. K. Burba kategoriškai pareiškė, kad technologas nėra kūrėjas. Įprastinės kalbos vartojime, anot K. B., kūryba yra suprantama kaip darbas, inspiruotas asmens vidujinių išgyvenimų, tai fantazija, polėkis, neribota laisvė, sujungta su grožio pajutimu. Visų šių elementų nėra technologo darbe, nes matematika pakeičia fantaziją, sistematiškas priėjimas — polėkį, įvairūs dėsniai ir įstatymai varžo laisvę, o ekonomiškumas ir naudingumas atstoja grožį. Tačiau K. B. išskėlė technologo darbą kaip garbingą, naudingą, nepakeičiamai reikalingą žmonijai, net nereikalaujantį specialaus pripažinimo bei reklamos, o kalbantį patį už save. K. B. taipgi pastebėjo, kad pastaruojų metu visuomenė kaltina technologą ir mokslininką už taršą, už atominius ginklus. Jaunimas ima linkti į misticizmą, įvairias religinio pobūdžio apraiškas ir į humanitarinius mokslus, tačiau, anot K. B., tik technologas galės išgelbėti žmonių nuo taršos ir nuo urbanistinių problemų. Diskusijos nusitęsė dar ir prie baro ir prie ponų gražiai paruoštos kavutės, juo toliau, tuo labiau nutoldamos nuo pagrindinės, neišspręstos temos.

ALIAS simpoziumo dalyvių dalis iš kairės į dešinę: dr. B. Miniataitė, dr. P. Mažeika, kun. V. Bagdanavičius, kun. J. Vaišnys, chemikas K. Drunga ir arch. J. Mulokas.

Kostas Burba

Philomena sako...

DOLERIAI TURI KOJAS, j'e greit išsina ir nebegrįžta. Jūsų doleriams reikia vado, kad jie nepaklystų.

Jūs jems patarnaukite, nuneškite į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę. Tena jūsu doleriai bus saugoj vietoj ir augšti nuosimčiai auklės naują dolerių šeimą. Jūs dirbate, tegul ir jūsų doleriai dirba.

Jei norite įsigyti namą, turėti pakankamai lėšų vaikų mokslui ar senatvei, lialcas dabar pradėti taupyti.

5%	5 1/4%	5 3/4%	6%
Regular Passbook Account	90 Day Passbook Accounts	\$1,000 or more Savings Certificate (1 to 2 yrs.)	\$5,000 or more Savings Certificate (2 to 10 yrs.)

PHILOMENA O. PAVEL, PREZIDENTE

CHICAGO savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

• Jurgis Jankus, UŽKANDIS. Pasakojimai. Išeido "Ateitis" 1973 m. Literatūros serija Nr. 7. Aplaną piešė dail. Rimas Laniauskas. Spaudė Tėvų pranciškonių spaustuvė, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Knyga autoriaus dedikuota žmonai. Leidinys 220 psl., kainą \$4.50, platintojų ir pavienių asmenų gaunamas šiuo adresu: Mrs. M. Bajorūnas, 17689 Goldwin, Southfield, Mich. 48075.

Jurgio Jankaus tik ką išėjusio pasakojimų rinkinio viršelis, pieštas Rimo Laniausko

Jurgis Jankus — vienas iš įdomiausių ir patraukliausių pasakotojų mūsų išeivijos literatūroje. Ir savo romanuose, ir savo apysakose bei novelėse jis tiesiog čiupte pačiumpa skaitytoją ir jo nepaleidžia iki galo. Šitai jam padeda išradingas supynimas intrigos ir paslapties laikymas iki kone paskutinio skaitinio. Realistinis bei tikroviškas įvykių tėkmės ir žmogaus sielos labirintų vaizdavimas, perpintas giliu psichologiniu įžvalgumu, ne kartą nukelia skaitytoją į jo paties panašiai išgyventas arba bent matytas situacijas, labai savas, labai įtikimas gyvenimiškumu ir literatūrinu tikrovės iškūmumu.

Tik ką "Ateities" išleistas naujas Jurgio Jankaus pasakojimų rinkinys "Užkandis" išeivijos literatūriniam gyvenime yra jau nemažas įvykis. Knygoje randame aštuonis pasakojimus: Kryžius (10 psl.), Konvertitė (17 psl.), Sužieduotuvės (41 psl.), Užkandis (9 psl.). Po magiškos žiedais (13 psl.), Mažas nesupratimas (10 psl.), Ne dėl tavęs (76 psl.) ir Mergaitė (33 psl.).

Vieni šių ilgėsių ir trumpesnių pasakojimų turi kone tragiškai atsiuvinėtą pamušalą, kiti vėl nuspalvinti lengva humoro šypsena, bet kiekvienas jų skaitytoją patraukia, nes parašytas gyvenimą, žmogų ir žodžio meną pažįstančio, mokančio plunksną naudoti rašytojo.

• LIETUVIŲ TAUTOS PRAEITIS. Tomas III, knyga 2 (10), 1973 m. Redaguoja dr. Juozas Jakštas. Viceredaktorius — J. A. Račkauskas. Leidžia Lietuvių istorijos draugija. Šios "Lietuvių tautos praeities" knygos išleidimą stambiai parėmė Lietuvių fondas. Dešimtoji "Lietuvių tautos praeities" knyga yra 172 psl., spausdinta Mykolo Morikūno spaustuvėje Chicagoje, kainą \$4.00, užsisakoma šiuo adresu: Lithuanian Historical Society, 6547 S. Washnaw Ave., Chicago, Ill. 60629.

Naujos "Lietuvių tautos praeities" knygos turinys: Alicija Rūgūtė "Lietuvių istorijos draugijos penkiolikmetis", Juozas Jakštas "Gedimainių dinastija

17689 Goldwin, Southfield, Mich. 48075

VLADA ŠLAITA, kaip poeta, pristatyti mūsų visuomenei nereikia. Poezijos bičiuliams jo labai savitos poezijos knygos jau seniai yra tapusios išelviškosios mūsų lyrikos nebeištrinama dalimi. Turint galvoje net ir bendrąją lietuvių poezijos (ir tėvyneje ir išeivijoje rašomos) šiaandieninę raidą, Vladio Šlaito kūryba yra labai išskirtinė tiek savo originalia forma tiek stiliai filosofiniu, krikščionišku žvilgsniu į žmogų šiandieniniame pasaulyje. Ir jo poezijos išorinis rūbas — forma yra išsiuvinėta tokiais pat intymiais ir tiesioginio žodžio dygsniais, kad, puslapius skaitant, tiesiog nejaučiama knygos, kaip tarpininkės, o kalbamasi kone tiesiog širdies su širdimi.

Naujausias Vladio Šlaito eilėraščių rinkinys "Pro vyšnių sodą" ypač pasižymi visomis geriausiomis ir niekieno kito nepakartojamomis jo poezijos savybėmis. Tai gražus indėlis į šių metų mūsų poezijos lobį.

Vladio Šlaito naujos knygos viršelis, pieštas Danguolės Stončiūtės

• Jurgis Gliauda, TAIKOS RYTAS. Novelių rinkinys. Nidos Knygų klubo leidinys Nr. 88, 1972. Knyga 232 psl., minkštais viršeliais kainą — 4.00dol., kietais — 4.65 dol., gaunama ir "Drauge".

Jurgis Gliauda mūsų labiausiai žinomas kaip romanistas, daugkartinis "Draugo" konkursų laureatas. Tačiau ir trumpasis novelės žanras jam nėra svetimasis. Novelių konkursuose jis lygiai daug kam pavojingas konkurentas. Jo neilgi humoreskų ir beletristinių vaizdelių rinkinys "Gestanti saulė" jau buvo išleistas 1954m.

Dabartinis "Taikos rytas" sudarytas iš penkiolikos novelių. Novelių temos ir problemos labai įvairios, pradedant istorinio Kristijono Donelaičio portretu idiliškoje Kalėdų ryto tyloje, baigiant šių dienų amerikiečių buities vingiais.

• Alė Rūta, PO ANGELŲ SPARNAIS. Novelės. Nidos klubo leidinys Nr. 89, 1973. Knyga 192 sl., minkštais viršeliais kainą — 4.00dol., kietais — 4.65 dol., gaunama ir "Drauge".

Novelių rinkiniai išeivijoje nėra jau taip labai dažnas reiškinys. Ir reikia džiaugtis, kad štai net dviejų autorių knygos vienu ypu pasiekia mūsų skaitytojus: Gliaudos ir Rūtos. O dar štai jau ir "Ateities" leidykla tuo pačiu metu literatūros bičiuliams padovanojo naują Jurgio Jankaus novelių rinkinį "Užkandis". Taigi šiemet yra beveik novelių metai.

Alė Rūta šiame žanre taipgi nėra naujokė, nors labiausiai prisimušusi savais romanais, ypač "Trumpa diena" ir "Keltas į kairę". Pirmasis jos novelių tomelis "Likimo keliu" buvo išleistas 1947m.

Naujame "Po angelų sparnais" rinkinyje telpa net 25 novelės. Gal geriau jas būtų pavadinę ne novelėmis, bet tik vaizdeliais ar apybraižomis. Gabalukai tokie trumpi, jog, kiek per dėta pasakius, perskaitomi beveik be atsikvėpimo. Ir jeigu mes

iš įpratimo vis linkę sakyti, kad mūsų rašytojai, kaip lunatikai, dar klaidžioja tik idiliškame Lietuvos kaime, tai pastarasis Alės Rūtos vaizdelių rinkinys yra aiškus įrodymas, jog taip nėra. Beveik be jokių išimčių visi rinkinio puslapiai vaizduoja jau amerikini gyvenimą ir jo paliečius žmones, žinoma, didžiausia dalimi mus pačius. Reik manyti, kad šie kone miniatiūriniai gabaliukai bus daugelio mielai perskaityti.

• THE JOURNAL OF INDO-EUROPEAN STUDIES. Volume I, Number I. Spring, 1973. Žurnalas leidžiamas ir redaguojamas Roger Pearson, Leidinys skiriamas šakotam indoeuropiečių istorijos ir kabetovros mokslui. Žurnale bendradarbiauja daug žymių mokslininkų ir iš įvairių Amerikos ir Europos universitetų bei mokslo institucijų. Leidinio puslapiuose laiks nuo laiko būna ir liuanistiką liečiančių straipsnių arba bent liuanistinų užuominų aplamai indoeuropietiškoje temoje. Žurnalo redakciniam kolektyvui yra ir mūšiški prof. dr. Marija Gimbutienė. Ji yra archeologija liečiančios žurnalo dalies redaktorė. Ir šis naujausias žurnalo numeris yra pradedamas stambia dr. Marijos Gimbutienės studija "Old Europe c. 7000 - 3500 B.C.: The Earliest European Civilization before The Infiltration of The Indo-European Peoples".

Žurnalo metinė prenumerata 7.50 dol.; adresas: The Journal of Indo-European Studies, Box 5224, Southern Station, Hattiesburg, Mississippi 39401.

• PAMIETNIK WILENSKI. Polska Fundacja Kulturalna. Londyn. 1972 m. 455 psl. Stambus išeivijai lenkų leidinys, liečias Vilniaus istorinius ir kultūrinius klausimus. K. Okulicz rašo apie istorinę Lietuvą, W. Chocianowicz apie Vilniaus kraštą 1939 - 1944 m., aptardamas sovietinę ir vokiečių okupaciją. W. Sukienicki svarsto Vilnijos padėtį tarp Vokietijos ir Rusijos. B. Podolski duoda Vilniaus universiteto istorijos bruožus. J. Godlewski pateikia atsiminimus apie dviejų epochų sąvartą Vilnijoje. J. Bujnowski apžvelgia Vilniaus literatūrą tarp dviejų karų. C. Milosz aprašo svarbiąsias Vilniaus gatves. M. Czapska informuoja apie rašytoją Fl. Czarnyszewic. F. Wyslouch aprašo Poleš. W. Panuciewicz rašo apie Gudijos atgimimą. D. Fajnhauz duoda istorinių informacijų apie žydus Lietuvos Didžiojoji kunigaikštijoje, o W. Lasocki rašo apie Lietuvos totorius. S. Szyszman aprašo Trakų pilį. S. Kosciolkowski duoda žinių apie Mokslo bičiulių sąjungą ir apie Vilniaus, Gardino ir Naugarduko archyvus, bibliotekas ir muziejus. H. Chocianowiczowa rašo apie Rusų kapines ir duoda sąrašą žymesnių ten palaidotų asmenų (visų paima — lenkų). St. Mackiewicz rašo apie Vilniaus krašto lakštimgalas.

Apskritai knyga duoda gausiai istorinės, faktinės medžiagos, nors, žinoma, daugiau žvelgiant iš lenkų taško ir darant reveransus Pil-sudskiui. Reikėtų mums panašius kolektyvinių monografijų ne tik apie Vilnių, bet ir apie Klaipėdą, Mažąją Lietuvą, Rytprūsius, kuriuos be jokio pagrindo savinasi okupantai rusai. (jp)

• LAIVAS, 1973 m. gegužis. Nr. 5. Marjonom leidžiamas religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Eina 52-ji metai. Red. kun. J. Prunskis. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629. Metams 4 dol.

Šiame numeryje kun. J. Prunskis primena Marijai skirtas lietuvių ir kitų rašytojų mintis. D. Mitkutė - Mitkienė duoda šiltą eilėraščių apie Resurekciją. K. Kleiva informuoja apie lietuvių kelionę į Eucharistinį kongresą Australijoje. Dail. A. Korsakaitė - Sutukvienė rašo apie dabarties religinį meną. A. Nockūnas, MIC primena šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės 100 m. sukaktį. Spausdinami kun. J.

Lietuvis garsėja Chicagos scenoje

Gausiai lankomame pietinės Chicagos Drury Late teatre statomas W. D. Home veikalas "The Secretary Bird". Jame — beirščios šeimos tragedija ir kombinuotas šeimos galvos — vyrų humoras, įnešas smagus juokas, išgelbsti šeimą. Pagrindiniame vaidmeny D. Fairbanks, Jr., filmų autorius, dalyvavęs pastatyme 75 filmų, juo tapo "Catherine the Great", "The Evile", "Romeo and Juliet", "My Fair Lady". Puikūs aktorius. Ne veltui Lincoln Center teatras New Yorke buvo pasikvietęs jį direktoriumi.

Antras iš pagrindinių aktorių — lietuvis Antanas Mockus. Gabus vaidyboje, sugebąs įvesti publiką į užintriuguojančius ir prajuokinančius vaidybinės išraiškos įvairumus.

Jau eilė metų, kaip jis su pasisekimu vaidina Chicagos profesionalioje scenoje, ir ne vien teatre. Praėjusių metų gegužės mėnesį buvo išvykęs į Izraelį, kur dalyvavo sukuriant filmą "Sound of the Trumpet". Jis čia vaidina agnostiką, betiriantį senovės krikščionybės šaknis, beieškantį prasmės moderniajam žmogui. Filmas paruoštas įvairiom kalbom.

Šią vasarą jis vyksta į Indiją dalyvauti susikime religinio filmo vaikams. Paskiau vadovaus vienos pramoninės programos paruošimui, o liepos mėnesį vėl vyks į Izraelį, kur bus filmuojamas kaip narys šeimos, lankančios šventas vietas.

Uličko as'iminimai apie arkiv. J. Matulaitį. Dail. A. Tamošaitienė aptaria kapsų, dzūkų, Vilniaus ir Klaipėdos tautinius drabužius. A. Pakalniškis informuoja apie atvykusio iš Rusijos žydo atvežtas žinias apie koncentracijos stovyklas. Dr. agr. A. Šeštokas duoda praktiškų patarimų apie pievelių įrengimą, o R. Kisielius prabyla šilto miniatiūrinio eilėraščių apie gėlę.

Chicagos scenoje dalyvavo daugely patatymų, pirmiau daugiau vaizduodamas rimtuosius personažus, o dabar daugiau pasinėšė į komedią, tardamas: "Kadangi žmogus yra vienintelis Dievo tvarinys, kuris gali juoktis, yra malonus uždavinys galėti iššaukti šį ypatingą savo laiko žmonių pasireiškimą, nes juk juoko momentais mes pagauname amžinatvės spindulį".

"The Secretary Bird" pastatyme talentingai savo vaidmenį atlieka ir aktoriai: Gale Gill, Jean David, Birgitta Folksdorf.

J. Pr.

PICASSO MENO TURTAI

Apskaičiuojama, kad Pablo Picasso mirdamas paliko savo turėtu kūrinių, banko sąskaitų, investavimų, nejudomos nuosavybės tiek, kad jų bendra vertė siekia 90 mil. dolerių.

Ši nekantriai laukta C. Gedgaudo knyga "MŪSŲ PRAEITIES BEIEKANT" atskleidžiant daug mūsų senovės pasaulio, pagaliau išvydo šviesą. Kietais viršeliais 15 dol. Perlaidas galima siųsti tiesiog autoriumi: P.O. Box 5544, Santa Monica, California 90405

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters

Nuomoma — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS

Virs 50m. patikimas pataravimas

5610 South Pulaski Road Phone — 581-4111

HIGH RATES

5% Per Annum PAID QUARTERLY — AT — 6% Per Annum

Passbook Accounts \$5000 or more Certificates 2 year min.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASS'N

HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue (West of California Ave.)

Chicago, Ill. 60632 TEL — LA 3 - 8248

5 1/2% Per Annum \$1000 or more Certificates 1 year min.

PLOKŠTELĖS, GAUNAMOS "DRAUGO" ADMINISTRACIJOJE

Plokštelės pavadinimas	Artistai	Kaina
AURELIA	A. Jūratė Paukštelis	(Stereo) \$5.00
ARIOS	Stasys Baras - Baranauskas	(Mono) 6.00
DAINOS	Aldona Stempuzienė	(Stereo) 7.00
DAINOS LIETUVAI	Salomėja Čerienė	(Mono) 6.00
GINA ČAPKAUSKAS dainuoja LIETUVIŲ TAUTINIĄ SOKIAI	(Išleido L. Bendr. kultūros Fondas)	(Stereo) 5.00
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYČIOS VATKANE PASVENTINIMO IŠKILMĖS OI. TOLI TOLI. ĮDREIVIŲ KELIAI	(Išleido Liet. Vyčiai)	5.00
RADIO VAKARUSKININKĖS DAINUOJA SILVOS MARIJOS KOPLYČIOS PASVENTINIMO IR RELIGINIO KONCERTO MOMENTAI	Philadelphijos Lietuvių choras "Viltis"	(Stereo) 6.00
ZIRGINĖLIAI	Modernūs kūriniai, atliekami Tamošino orkestro ir solistų (S. Barcus)	5.00
DAINOS	A. Trečiokas	5.00
GRJŠIM, GRJŠIM	Kvartetas Viltis	(Stereo) 5.00
AKVARELĖ ŽIRURELIS	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
MUZIKA FRANZ LISZT	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
KETURI AUTORIAL: Poezija ir literatūros VAKARAS	Pianistė Julija Rajauskas	(Stereo) 6.00
SEK PASAKA ZUKIS PUIKIS RINKINYS 25	III-sis	5.00
LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ DAINOS	IV-sis	5.00
LIETUVIŠKOS GIESMĖS	Laima Rastenytė	5.00
LIETUVOS SENOS IR NAUJOS DAINOS	Grigaitytės ir Tifonėlių šeima	5.00
LIETUVOS ATSIMINIMAI (Jubiliejaus proga)	A. Dvariono muzika	5.00
SUK, SUK RATELĖ! DAINA MES ŽENGIAM SU DAINA	A. Sabaniauskas dainuoja	5.00
MANO ATSIMINIMAI LIETUVOS DAINUOJAM SU LEONE	P. Dėdė-Grauzinis-Volteraitė	5.00
DAINOS IR ARIJOS	Karo muz. orkestras ir kit	5.00
AIDUTĖS DAINUOJA	Stasys Klimaitė	(Mono) 5.00
VASARIO 16. LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES 50 METŲ MINEJIMAS	Stasys Klimaitė ir Zibuoklės	(Mono) 5.00
	Algerd Brazis ir Zibuoklės	(Stereo) \$5.00
	Lietuvos Valstyb. Radio Ansamblis	(Stereo) 5.00
	Brazis, Zibuoklės, Juodytė	(Stereo) 5.00
	Vilniaus Tautinis choras ir solistai	(Stereo) 5.00
	New Yorke Vyrų oktetas	(Stereo) 5.00
	L. Juodytė ir gitara	(Hi-fi) 5.00
	L. Juodytės dainavimas	(Hi-fi) 5.00
	Janina Nomeikaitė-Armonienė	(Stereo) 5.00
	Vadovauja Alice Stephens	(Stereo) 5.00
	L. Strukas, Zibuoklės, Rūtos ir parapijų ansambliai	(Stereo) 5.00

(Illinois valstybės gyventojai prie tų kainų pridėkite 5% taksų mokesčiams ir 25 centus persiuntimui.)

Užsakymus siųskite: **DRAUGAS**
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4046 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4478

5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Akademinės prosvaitės

Pasikalbėjimas su Algiu Rukšėnu

(Atkelta iš 8 psl.)

Tad reikia tikėtis, kad knyga bus gana plačiai paskleista.

Iš tikrųjų, pereitą savaitę gavau žinių, kad užsakymai iš knygų parduotuvių yra gana gyvi, ir leidykla užsake apstovėję jau antrą laidą. Tollimesnis jos pasiekimas priklausys nuo to, kaip skaitytojai ja domės.

— Kokie yra Tavo ateities planai?

— Lietuvos klausimu yra labai mažai literatūros anglų kalba. Tą ypač patyriau, rašydamas tezę magistro laipsniui. Tą jaučia ir kiti, kurie nori ką nors plačiau apie Lietuvą paskaityti ar parašyti. Ši problema mane labai domina, ir apie ją aš dažnai kalbuosi su draugais. Buvau manęs savo magistro tezę išplėsti į knygą, bet, kai Kudirkos įvykis užklupo, jam teko atiduoti pirmenybę, tačiau ir ano projekto neatsisakau. Be to, turiu ir kitų projektų. Vienas iš jų būtų panagrinėti etninę faktorių Amerikos politinių organų rinkimuose.

Redakcija dėkoja Algiui Rukšėnui už sutikimą "Akademinėse prosvaitėse" pasikalbėti. Visą visuomenę skatiname atvykti į A. Rukšėno knygos pristatymą ši sekmadienį, gegužės mėn. 20 d. 4 val. popiet jaunimo centre, Chicagoje.

Jaunimas simpoziumo formoj svarstė temą "Jaunosios kartos įsipareigojimas pavergtam Lietuvai" gegužės 6 d. Jaunimo centre, Chicagoje, Lietuvių Fronto Bičiulių suvažiavimo metu. Iš kairės į dešinę: simpoziumo moderatorius Ręstutis Girmius, Saulius Kuprys, Aleksandras Pakalniškis, Rūta Nainytė, Linas S. Drys ir kalba Vytenis Damušis.

Laikas ir savą balsą pažymėti

1949 m. birželio mėn. 14 d. Vyriausias Lietuvos Išlaivinimo Komitetas paskelbė Lietuvių Chartą — lietuvių išvievijos Dekalogą.

Chartos įžangoje yra pabrėžiama, kad siekimas išlaikyti ir ugdyti tautinę gyvybę, kalbą, tautines bei valstybines tradicijas ir apskritai tautinę kultūrą yra Visagalio valios ir laisvo žmogaus pašaukimo vykdymas.

Priemonė šioms užsimitiems tikslams vykdyti yra vieninga Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kurią susibūria pasaulyje pasklaidę lietuviai.

JAV LB Tarybos ir PLB Seimo atstovų rinkimai jau čia. Į ranką paduotas balsavimo lapelis, jame surašytos pavardės yra reikšmingos mūsų tautos ateičiai.

Priešrinkiminė akcija buvo pil-

nu užsėdėmų pravesta. Susidarys sąrašai spaudoje, radijuje bei televizijoje perdavė savo mintis, nuomones. Mintis perdavė ir save prisistatė propagandiniuose leidiniuose, kurie ne vienam gal atrodė bereikalingu pinigų mėtymu. Visas tas triukšmas užsibaigė, ir dabar, rinkimų dienoms atėjus, laikas savą balsą pažymėti.

Pasirinkimas didelis ir sunku apsispręsti: vienas altininkas, jam svarbiau ALT'o reikalai; anas, žiūrėk, frontininkas ir kitaip galvojas, anie seka amerikoniškosios politikos pavyzdį, pinigus be reikalo mėtė; tie jauni — nieko neišmano, arba mažai sugeba. Ir taip iš vienos ir iš kitos pusės, vienas negeras, kitas dar blogesnis, o apie trečią — trūksta net žodžių.

M. Krupavičius, Pasaulio Lie-

tuvių Bendruomenės kelyje, rašė: "PLB yra ne draugija, bet tautinė bendruomenė. Į draugiją rąšosi nariu, kas nori. Tautinei bendruomenei gi priklauso kiekvienas lietuvis...". Taigi, pažvelgė į balsavimo lapelį, atsiminkime, kad šie asmenys yra lietuviai, pilni minčių, pilni noro dirbti. Nežiūrėkime į pažadus, nes pažadai dažnai tik pažadai telieka. Gera matyti, kad jaunimas nori dirbti, tačiau prisiminkime, kad jaunimas pirmiausia turi įsisąmoninti tautinio išlikimo idėjas prasmę. Tada nebus skirstomasi į jaunimą ir senimą, arba bent lietuvių tarpe neturėtų būti tarpkelio tarp kartų, nes, tautinei grupei stengiantis išlaikyti savitumą, skirtumas tarp kartų yra per didelė prabanga. Atsiminkime, kad žmogaus įvertinimas, jauno ar seno, yra svertinas tik jo atliktu darbu, jo įnašu į bendrą visuomeninį lobyną.

Skirstydami įvairiais būdais mes privertėme lietuvių visuomenę atkreipti bent didesnę dėmesį į pačią Lietuvių Bendruomenę, jos prasmę ir reikšmę. Tačiau, pradėjus dirbti darbą, skirstydami, nors tai ir būtų tikrovė, mes silpniname svetimuose kraštuose gyvenančią Lietuvių Bendruomenę. Tuo tarpu, kada ją reikia stiprinti.

Taigi, pažymėkime savą balsą prie tų pavardžių, kurios savo užnugarėje turi patyrimą ir nuosirdų norą dirbti, kurios galės įvykdyti Lietuvių Chartoje minėtus Lietuvių Bendruomenės tikslus bei užsimojimus. Visas jaunimas šiandien (gegužės 19 d.) ir rytoj (gegužės 20) balsuokime JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos ir atstovų į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimą rinkimuose.

Judam, krutam!

(Atkelta iš 8 psl.)

industrinės psichologijos studentė, JAV LB Tarybos narė, Marquette Parko LB valdybos vicepirmininkė, Chicago Studentų ateitininkų draugovės pirmininkė, Chicago Moksleivių ateitininkų Lipniūno kuopos globėja, "Pasaulio Lietuvių Jaunimas" žurnalo vyriausia redaktorė, "Akademinė Prosvaitė" redaktorė, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centro vedėja, lituanistinės mokyklos mokytoja. Buvo Studentų at-kų sąjungos Centro valdybos pirmininkė, II PLJK leidinio redaktorė, jaunųjų žurnalistų pirmosios premijos laureatė; *Daina Vaitkevičiūtė* — prekybos mokslų studentė, LB Marquette Parko apylinkės narė, Jaunimo Peticijos komisijos narė, Korpl Neo-Lithuania magistrė, Antrojo Jaunimo Kongreso programos komisijos narė; *Jonas Valkūnas* — biologas-chemikas. Korpl Neo-Lithuania vyriausios valdybos pirmininkas, Chicago Lietuvių Tarybos valdybos narys. Buvo Tautinės Sąjungos Chicago skyriaus pirmininkas.

— *Algio Rukšėno knyga, "DAY OF SHAME": The truth about the Murderer happenings aboard the Cutter Vigilant during the Russian-American confrontation off Martha's Vineyard*, galima įsigyti Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centre, 2422 West Marquette Road, Chicago, Illinois 60629, 737-3300. Knyga yra parašyta anglų kalba ir išdėsto dokumentuotus Simo Kudirkos tragedijos įvykius. Knygos kaina: knygynuose — 8.95 dol., Ryšių centre — 6 dol.

— *JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos narių ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo atstovų rinkimai* vyksta š. m. gegužės mėn. 19 ir 20 dienomis. Lietuvių jaunimas, sulaukęs 18 metų amžiaus, yra skatinamas šiandien ir rytoj savose apylinkėse balsuoti už pasirinktus asmenis.

— *Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centras skatina visuomenę skaityti ir remti Ryšių centro leidžiamą žurnalą "Pasaulio Lietuvių Jaunimas"*. Žurnalo pirmasis numeris yra jau išėjęs. Sekantis numeris pasirodys ateinančią savaitę. Žurnalą gali-

IS MODELINTŲ NAMŲ BALDAI 30% iki 50% nuolaida Galima pirkt dailimis ir išmokėtina! SOUTHWEST FURNITURE CO. 6200 S. Western — Tel. GR 6-4421

PASITEIRAUKITE PAS MUS JEI GALVOJATE PIRKTI NAMĄ!

- ✓ Low Rates
- ✓ Minimum Expenses
- ✓ We pay 3 1/4% on escrow accounts

6% - 2 year certificates (Min. \$5,000)
5% - 1 year certificates (Min. \$1,000)
NUOŠIMČIAI ISMOKAMI KAS MENESĮ

Member F.S.L.L.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

1447 S. 49th Court, Cicero, Illinois 60650 — Phone (312) 656-6330
Open Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Closed Wed.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

ma įsigyti PLJS Ryšių centre, 2422 West Marquette Road, Chicago, Illinois 60629, tel.: 737-3300 arba p. Vaznelių parduotuvėje 71 ir Campbell gatvės kam-pas. Vieno numerio kaina — 50 ct., metams prenumerata (6 numeri) — 2 dol.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6% 5%

Mokamas už dveju metų Certifikatų sąskaitas. Minimum \$5,000.00 Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

Laidotuvių Direktorai MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MOKOMAS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS MARQUETTE FUNERAL HOME

— TĖVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNHALL 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILAMS STATYTI

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Koplyčios:
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorų Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŪS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. RTpublic 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

Filmų įvairumai

Ar žmogus, kaip tigras, sugrįžta numirti gražioje vietoje?

STASĖ SEMENIENĖ

Harry Stoner yra eilinis vyras, kuris, savo paties įsitikinimu, yra geras pilietis. Jo žinioje yra apie pusšimtis tarnautų, jis prisideda prie ekonominės gerovės vystymo, jis rūpinasi savo šeima, jis moka savo... aha, praeitais metais jis ne visai sumokėjo savo mokesčius. Kartu su savo partneriu juodu sukombinavo knygosse figūrinius šoktelėjimus, o jei kam reikėtų šitai atrasti — būtų tikrai paskutinis tango Los Angeles padangėje.

"SAVE THE TIGER" filmas apima tik pusantros dienos Harry gyvenime. Filmas prasideda jo

pabudimu iš košmaro, o baigiasi, kai kažkokie vaikai pareiškia, jog jiems beisbolo žaidime įsiai nereikalingas. Harry yra partnerių drabužių gamintojo bendrovėje, o ši diena yra ypatinga, nes iš kitų miestų suvažiavę pirkėjai pamatys jų viso naujojo sezono gaminius. Ir kaip tyčia tą dieną tiek daug nutinka.

O tuo tarpu visą laiką jo mintys užimtos kažkuo kitu. Jį persekioja prisiminimai apie paprastą gyvenimą 1940 m. "Gėlių mergaitė" pasako jam, jog skaičiusi geografiniame žurnale, kad tigras ir kiti laukiniai žvėrys "sugrįžta į gražias vietas, kurias atsimena", numirti. Harry irgi prisimena gražią vjetelę ir tai yra Brooklyn beisbolo komanda 1940 m. vasarą... Harry buvo geras žaidėjas, nors ir ne profesionalas, anuo metu...

Dabar jis sukčiauja, suveda netikras sąskaitas, vagia naujus kūrinius iš savo konkurentų ir susideda su padėgeju. Jis nesupranta kas prie to privedė. Juk svajojo visai kitaip...

Filmas gal per daug perkrautas, norint viską užgriebti. Gal teksto rašytojas Steve Shagan persistengė per dideliu užsimojimu. Tai lyg jo penkerių metų intelektualinio bagažo apyskaita.

Ziūrova džiugins dialogo gyvumas. Kai Harry (Jack Lemmon) ir jo partneris Phil (Jack Gilford) ginčijasi apie daromo nusikaltimo nemoralumą, juodu taj perduoda tokia energija, sveiku humoru ir net savotišku patrauklu-

mu, kad toji scena virsta tikra gyvenimiška iškarpa.

Jack Lemmon filme pasireiškia, kaip tikras virtuozas. Jo sukurtas charakteris taip įtikinantis, kad mus tiesiog užburia.

Kiti veikėjai taipgi puikūs. Gera yra Laurie Heineman — "hippie" mergaitės rolėje.

Filmas ideologiškai nėra taip tyras, kaip tik ką iškritęs sniegas. Tikrai, Harry charakteris yra tamsių dėmių. O tuo labiau mes neturime pasiduoti sentimentalumui ir jį pateisinti. Tiesa, ši diena yra ypatinga, nes iš kitų miestų suvažiavę pirkėjai pamatys jų viso naujojo sezono gaminius. Ir kaip tyčia tą dieną tiek daug nutinka.

Ziūrovas daugiausia pasidžiaugys nuostabia aktorių vaidyba. O režisierius John G. Avildsen suveria visą eilę scenų, kurios yra gyvenimiškos, žmogiškos, sąmojingos ir karčiai saldžios.

Ir taip mes paliekame teatrą, mąstydami, kad Harry Stoner nėra jau toks puikus vyras. O tačiau mes jį sutikome gyvenimo kelyje, ir jau vien dėl Lemmon vaidybos, mes jį nepamiršime. Tik vyresniems kaip 17 m. žiūrovams.

Aloyzo Barono

ABRAOMAS IR SŪNUS

premijuotas romanas

grįžo į Draugo knygyną

Dabar jau galima gauti

"DRAUGO" KNYGYNE

antrą laidą.

Kaina — \$4.50

(Užsakant paštu, reikia pridėti 50 centų mokesčiams ir paštui)

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PProspect 6-8998

REDAGUOJA JORATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

MIELOS VALANDOS SU STUDENTAIS

Illinois universiteto lietuvių kalbos kursuose

JUOZAS PRUNSKIS

Illinois universiteto padalinys Chicagoje yra vienas didžiausių Amerikoje. Čia yra per 21,000 studentų ir 1811 profesorių. Mėla, kad šiame mokslo židinyje Lietuvos Bendruomenės švietimo tarybos pastangų ir paties universiteto prielankumo dėka dėstoma ir lietuvių kalba net trijuose kursuose.

Suku į pirmąjį lietuvių kalbos kursą. Prof. J. Reklaitienė pažymi, kad jame apie pusę yra Amerikos lietuvių, apie ketvirtadalis naujų ateivių vaikai ir dar vienas ketvirtadalis amerikiečiai iš kitataučių šeimų. Su dėmesiu sekia paskaitos eiga Karl Smith, kurio tėvai anglų-vokiečių kilmės. Namuose jis negirdėjo nė vieno lietuviško žodžio, bet turi draugą Marquette Parke. Dėl to jam ir atėjo noras pramokti lietuvių kalbos. Ir jis ima į rankas Klimo, Dambriūno, Schmalstiego paruoštą vadovėlį bei A. Tyrulio "Ten, kur Nemunas banguoja" ir čia pat klasėje lietuviškai skaito posmelį "Garlativi iš Klaipėdos į Kauną". Ir skaito taip, kad galima suprasti. Jis pats jau žino apšiai lietuviškų žodžių, pratinaisė versti lietuvišką tekstą.

Čia antras amerikietis — Ronald Lewis — siekia magistro laipsnio. Turi begales darbo, bet jam pasidarė įdomi lietuvių kalba. Jis jau pramokęs čekų, vokiečių, prancūzų kalbas. Už lietuvių kalbos pamokas jis negaus kreditų, kurie jam būtų reikalingi magistro laipsniui, bet jis mokosi iš pagėmimo. Paklaustas, kaip sekasi, jis atsiliepia:

— Lietuvių kalba sunkiausia iš visų, kurias mokausi. Vokiškai, jei žinai žodį, gali linksniuoti su artikuliacija, o lietuvių kalboje reikia suvokti, kaip kaitalioji galūnes. Ir naujus žodžius išmokti ne lengva. Kitų kalbų žodžiai dar turi kokio panašumo su žinoma kalba, o čia visai kitokie. Tai aš bandau kaip nors išdėmėti. Pvz. kai norėjau atsiminti žodį "pastatas", aš jį jungiau su "spagetti" fabriku.

Į mūsų pokalbį įsiterpia prof. Reklaitienė, tardama, kad Lewis yra labai sąžiningas ir uolus studentas — mažiausiai praleidžia lietuvių k. pamokų. Studentas Bill Angelus (Andziulis) pasakoja, kad jis, būdamas kariuomenėje Europoje, išmoko vokiečių kalbą per pusantrų metų, pramoko ir prancūzų kalbą. Nors lietuvių kalba jam sunkiausia mokytis, bet su pasiryžimu ir jos mokosi. Tėvai norėjo, kad jis mokytųsi skambinti pianinu, bet jis vieton to išsiprašė, kad pritaikytų jo pasirinkimui mokytis lietuvių kalbos. Sako, kad jo tėvai kalba tarmiškai. Jis dabar išmoka naujų žodžių, palygina su namuose vartojama kalba.

Stud. Vyutas Gudelis su tėvais iš Venecijos atvyko teturėda-

bu studentai, bet keturis kartus savaitėje renkasi gilinti savo lietuvių kalbos žinojimą.

Jie susipažįsta ir su lietuvių papročiais. Lovinija Stakytė nupiešusi diagramą, rodančią, kokie ornamentai vartojami velykaičių dažyme ir kokiomis priemonėmis kokios spalvos išgaunamos (svogūnų lukštais ir kt.). Julius Smilga atsinešęs spiritinę lempelę su jos šildomu metaliniu kaušu, kuriame yra tirpintas vaškas, demonstruoja, kaip vaško taškeliu ant kiaušinio lukšto sudarius ornamentus, paskiau kiaušinių panečius ir dažus, gaunamas darlus margutis.

Jie ir vėl skaito, aiškinasi žodžius. Užtinka "Skruostą". Kas tai būtų? Vienas spėja — gal "skin". Ne. Kita studentė išaiškina, kad tai "cheek". Vėl keistas žodis "juoba". Randamas angliskas atitikmuo "all the more". Neranda kaip išversti "giedoti", nes nėra angliškai vieno tokio žodžio, kuris skintųsi nuo "dainuoti" prasmės. Nutaria, kad reikia sakyti "to sing hymns". Aiškina galūnes. Profesorė klausia: kaip vadintųsi tavo žmona? — Smitgienė. O kaip vaikai? — Smitgiukai. Klase nusijuokia, bet tai padeda galūnes geriau atsiminti.

Jų klasėje virš durų dar žymus rašas: "Free Simas Kudirka". Kas savaitė duodamas rašomasis darbas. Šiuo kartu buvo tema autobiografinio pobūdžio: "Kuo aš noriu būti". Viena studentė lietuviškai parašiusi:

— Aš galvoju būti nelaimingų ar atsilikusių vaikų mokytoja. Šie vaikai visai ne dėl savo kaltės

nebegali taip elgtis, kaip kiti jų vienmečiai. Jiems reikia ypatingos priežiūros ir kantrybės. Kita savo autobiografijoje parašiusi: — Pradžios mokykloje norėjau būti sesėle kazimieriete. Myliu muziką. Smagu po sunkios dienos atsisėsti prie pianino ir paskambinti Mozarto, Chopino kūriniais. Nuramina nervus. Norėčiau vėliau vaikų turėti, nors jiems mokslus poretelti. Pinigai man ne tiek svarbu.

Grupė lietuvių kalbos kurso studentų Illinois universitete kartu su prof. J. Reklaitiene (kairėje) gieda Lietuvos himną.

Grupė Illinois valstybinio universiteto vieno kurso studentų, besimokančių lietuvių kalbos. Pirmoje eilėje ketvirtoji iš kairės lietuvių kalbos profesorė dr. J. Reklaitienė. Antros eilės gale (dešinėje) kun. J. Prunskis, parengęs su šiais studentais pokalbį "Akademine Prošvaistė".

JUDAM, KRUTAM!

— Studentų ateitininkų sąjunga rengia jaunimo meno parodą šį savaitgalį, gegužės mėn. 18-20 dienomis Jaunimo centro žemutinėje salėje, Chicagoje. Visuomenė kviečiama jaunimo pastangas paremti — parodą gausiai lankyti.

— Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos Ryšių centras kviečia visuomenę atsilankyti į Algio Rukšėno knygos "DAY OF SHAME" pristatymą. Pristatymas įvyks š. m. gegužės mėn. 20 d. 4 val. p. p. Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje. Programoje dalyvaus: pats knygos autorius — Algis Rukšėnas, Brutenis Veitas ir Birutė Vaičiūrgytė iš Bostono, dr. Viktoras Stankus iš Clevelando.

— Jaunimas domisi Lietuvių Bendruomenės ateitimi. Tai matoma iš jų noro būti išrinktais į JAV LB Tarybos narius bei PLB Seimo atstovus. Kandidatuojantis jaunimas yra: Rimas Genčius — žurnalistikos studentas, LB Marquette Parko apylinkės narys, "Margarčio" radijo bendradarbis, "Pasaulio Lietuvių Jaunimo" redakcinės kolegijos narys, 1972 m. jaunųjų žurnalistų premijos laureatas, Antrojo Jaunimo Kongreso talkininkas; Jūratė Jasaitytė —

(Nukelta į 7 psl.)

nebegali taip elgtis, kaip kiti jų vienmečiai. Jiems reikia ypatingos priežiūros ir kantrybės.

Kita savo autobiografijoje parašiusi: — Pradžios mokykloje norėjau būti sesėle kazimieriete. Myliu muziką. Smagu po sunkios dienos atsisėsti prie pianino ir paskambinti Mozarto, Chopino kūriniais. Nuramina nervus. Norėčiau vėliau vaikų turėti, nors jiems mokslus poretelti. Pinigai man ne tiek svarbu.

Grįžau iš universiteto su džiaugsmu širdy. Turime tauraus jaunimo, kuris aukojasi, kad patobulintų savo lietuvių kalbos žinojimą. Mūsų kalba domisi net kai kas iš kitataučių. Prof. Reklaitienė nuširdžiai su studentais dirba. Kaip graži Lietuvių Bendruomenės švietimo tarybos iniciatyva, susitarus su Illinois universitetu, čia įvesti lietuvių kalbos kursai!

Grupė lietuvių kalbos kurso studentų Illinois universitete kartu su prof. J. Reklaitiene (kairėje) gieda Lietuvos himną.

Nuotr. V. Noreikos

Grupė Illinois valstybinio universiteto vieno kurso studentų, besimokančių lietuvių kalbos. Pirmoje eilėje ketvirtoji iš kairės lietuvių kalbos profesorė dr. J. Reklaitienė. Antros eilės gale (dešinėje) kun. J. Prunskis, parengęs su šiais studentais pokalbį "Akademine Prošvaistė".

Nuotr. V. Noreikos

Knygos "Day of Shame" autorius Algis Rukšėnas Simą Kudirką išdavusiam "Vigilant" laive. Nuotr. Terry Krueger

PASIKALBĖJIMAS SU ALGIU RUKŠĖNU, KNYGOS "DAY OF SHAME" AUTORIU MI

Algis Rukšėnas, knygos "DAY OF SHAME" autorius, gimė Kaune 1942 m. 1949 m. su tėvais atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes ir apsigyveno Clevelande. Čia baigė Šv. Jurgio parapijos pradžios ir St. Joseph aukštesniąją mokyklą.

Studijavo politinius mokslus Western Reserve universitete ir 1965 m. jį baigė, įsigydamas bakaluro laipsnį. Toliau studijas tęsė Illinois State universitete, kur įsigijo magistro laipsnį apypties tezė: "Between Hitler and Stalin — The Lithuanian Resistance Movement".

Vienerius metus mokytojavo John F. Kennedy Junior High Clevelande. Dirbo vietiniame laikraštyje kaip korespondentas. Vėliau perėjo į United Press International (UPI) agentūrą. UPI bedirbdamas, sužinojo apie Kudirkos išdavimą. Tuo metu, būdamas agentūroje, jis turėjo progos šią žinią, greitomis priemonėmis perduoti po visą kraštą. Kaip žinome, šis įvykis nepaprastai įsiūbavo šio krašto viešajai nuomonei ir sukėlė didžiausią pasipiktinimą, nukreiptą prieš įvykio kaltininkus.

Šiuo metu Algis Rukšėnas dirba Clevelando miesto valdyboje kaip Projects Director, Public Relations srityje.

— Algi, kas paskatino knygą rašyti?

— Pats įvykio tragiškumas ir, sakyčiau, absurdiškumas kėlė moralinį pasipiktinimą ir skatino ką nors daryti, kad jis nebūtų užmirštas ir ateityje nepasikartotų. Tokios pačios mintys, atrodo, kankino ir kitus lietuvius, nes Bostone tuojau susidarė "ad hoc" būrelis žmonių, pasivadinęs: "Citizens Concerned for Simas", kurio stipriausi varikliai buvo broliai Brutenis ir Romualdas Veitai. Tai jie, sužinoję, kad aš dirbu spaudos agentūroje, nors asmeniškai manęs ir nepažindami, pakvietė atvykti į Bostoną ir šį tragišką įvykį įamžinti knygos forma.

— Įdomu, kaip ši knyga buvo rašoma?

— Pradžioje minėtas "Citizens Concerned for Simas" būrelis žadėjo daug talkos ir buvo manytas, kad knyga galima bus parašyti trumpu laiku ir man nereikės atsisakyti UPI tarnybos, bet taip neišėjo: būsimieji talkininkai kažkur išsikirstė. Vieninteliai nepailestantys rėmėjai liko broliai Veitai. Tiesa, daug foto nuotraukų laive mielai padarė Romas Šležas, bet žinių telkimo

ir rašymo darbas atiteko man vienam. Turėjau atsisakyti tarnybos ir ilgesniam laikui persikelti į Bostoną, nes čia ir Bostono apylinkėse gyveno dauguma įvykio kaltininkų. Tai buvo, žinoma, nemaža rizika, bet visa ši dramatiška byla turėjo tiek daug implikacijų, kad norėjosi ją užfiksuoti išliekančiu dokumentu — todėl atrodė verta rizikuoti.

Norėčiau čia pabrėžti, kad knygoje skaitytojas ras iškeltų kapitonas, Commander Ralph Eustis, buvo iš pareigų pašalintas, įsileido į laivą (pats Pakos šiame įvykyje turėjo gana svarbią rolę), o jo įgulos nariai, vieni noriai, kiti ne taip noriai, papasakojo šios neįtikėtinos dramatos detales, aprodydami visas Simo Kudirkos vilčių ir kančios stotis.

Tik vyriausias dramos aktorius — admirolas Ellis — tris mėnesius nesutiko kalbėtis. Kreipiausi į jo teisinį patarėją, prašydamas tarpininkauti ir įrodinėdamas, kad visas pasaulis skaitė apie jo naiviai skambančius pareiškimus, tad, sakau, gal išleisti jo naudai smulkiau tuos pareiškimus motyvuoti. Pagaliau jis sutiko duoti progą pasikalbėjimui ir išdėstyti savo pažiūras.

Daug laiko teko sugaišti, kol priėjau prie Washingtono pareigūnų, dalyvavusių ar turėjusių reikalų su "Vigilant" įvykiu. Tik vienas admirolas Robert Hammond atsisakė kalbėtis; visi kiti daugiau ar mažiau kooperavo. Apie admirolą Hammond rolę žinias surinkau iš kitų šaltinių.

Antra — leidėjų problema. Tiesa, turime lietuvių knygų leidyklų. Žmonės jautriai šį įvykį pergyveno, todėl knygai atspausdinti gal ir būtų buvę galima sutelkti lėšų, kaip tai įvyko su J. Gliaudos knyga "Simas", bet mūsų leidyklos turi labai ribotą knygų platinimo tinklą. Būtų galima išplatinti gal tūkstantį, kitą egzempliorių — ir tai daugiausia tik savųjų tarpe. O mūsų tikslas buvo Kudirkos drama, ir tuo pačiu pavergtos Lietuvos byla, iškelti platesnio pasaulio forume, nes Simo šauksmas "God, help me!" yra ir Lietuvos malda.

Todėl reikėjo surasti amerikiečių leidyklą, sutinkančią knygą išleisti be pašalinių subsidijų, kad ji pati būtų suinteresuota jos platinimu. Nežinomam autoriui tai gal pats sunkiausias uždavinys. Leidyklos kas metai gauna tūkstančius neužprašytų rankraščių. Daugelio jų nė neskaito. Kitas paskaito gana paviršutiniškai ir atmeta iš pirmo susidariusio įspūdzio. Yra sakoma, kad norint sudominti leidėją, reikia trijų dalykų: "good story", jį gerai pristatyti, ir turėti "lots of luck". Nežinau, kuris iš šių elementų labiausiai man padėjo sudominti gana rimtą David McKay leidyklą, kuri ėmėsi knygą išleisti. Ši leidykla turi labai gerą knygų platinimo strategiją ir metodą.

(Nukelta į 7 psl.)

David McKay leidyklos išleistas Algio Rukšėno knygos, aprašančios Simo Kudirkos tragediją, viršelis. Knygos pristatymas dalyvaujant pašaliniam autoriui, Jaunimo centro kavinėje rytoj (gegužės 20 d.) val. popiet.

naujų faktų bei aplinkybių — naujų ta prasme, kad jie ligi šiol spaudoje nebuvo minėti.

— Kokie buvo kylančios sunkumai prasimušimui amerikiečių tarpe?

— Minėjau riziką. Ji buvo dvejopa: Pirmą, norint parašyti dokumentuotą įvykių veiklą, kuriuo susidomėtų leidėjas ir skaitytojas, nepakanka išdėstyti faktus chronologine tvarka. Dar reikia nupiešti charakteri, išvaizdą ir t. t. Taip sakant, duoti "human interest", o tai galima, tik įvykio dalyviams ir stebėjtojams bendradarbiaujant. Čia ir kilę klausimas: Ar sutiks "Vigilant" laivo kapitonas įsileisti į laivą? Ar sutiks įgulos nariai papasakoti, kaip drama vystėsi? Pagaliau, ar sutiks kalbėtis Admirolas Ellis ir Kapitonas Brown — principiniai įvykio kaltininkai?

Bet čia man padėjo UPI korespondento liudijimas ir patyrimas. Lt. Commander Paul Pakos, kuris ėjo "Vigilant" kapitono pareigas, kai dėl šio įvykio laivo